

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 18 mars justerades.

§ 2 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Andre vice talmannen meddelade att *Marta Obminska* (M) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 9 april, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Ulrika Karlsson* (M).

§ 3 Anmälan om ersättare

Andre vice talmannen anmälde att *Mubarik Mohamed Abdirahman* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för *Joakim Sandell* (S) under tiden för hans ledighet den 19 april–22 maj.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas partigrupp anmält *Mubarik Mohamed Abdirahman* som suppleant i finansutskottet under *Joakim Sandells* ledighet.

Andre vice talmannen förklarade vald *under tiden den 19 april–22 maj* till

suppleant i finansutskottet
Mubarik Mohamed Abdirahman (S)

§ 5 Meddelande om debatt med anledning av vårpropositionens avlämnande

Andre vice talmannen meddelade att debatten med anledning av vårpropositionens avlämnande skulle äga rum *tisdagen den 19 april kl. 12.30*.

§ 6 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2021/22:418

Till riksdagen

Interpellation 2021/22:418 Socialtjänstens kompetens och kunskaper om hedersförtryck och hedersutsatthet
av Amineh Kakabaveh (-)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 26 april 2022.

Skälet till dröjsmålet är sjukdom.

Stockholm den 6 april 2022

Socialdepartementet

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2021/22:439

Till riksdagen

Interpellation 2021/22:439 Hemställan om undantag från biotopskydd i Kalmar län

av Anders Åkesson (C)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 13 maj 2022. Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 6 april 2022

Miljödepartementet

Annika Strandhäll (S)

Enligt uppdrag

Egon Abresparr

Expeditionschef

§ 7 Anmälan om faktapromemoria

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2021/22:FPM72 Meddelande om finanspolitisk vägledning för 2023
COM(2022) 85 till finansutskottet

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2021/22:217 till skatteutskottet

2021/22:219 till miljö- och jordbruksutskottet

2021/22:224 till socialförsäkringsutskottet

2021/22:225 till finansutskottet

Skrivelse

2021/22:90 till utrikesutskottet

Motioner

2021/22:4542 till socialförsäkringsutskottet

2021/22:4488 och 4606 till socialförsäkringsutskottet

2021/22:4506 och 4543 till socialförsäkringsutskottet

2021/22:4517 till civilutskottet

§ 9 Svar på interpellation 2021/22:396 om skatten på drivmedel

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Thomas Morell har frågat mig om jag och regeringen avser att sänka skatten på drivmedel så att bränslepriset i Sverige ligger i nivå med jämförbara länder i Europa.

Drivmedelspriserna har stigit kraftigt under den senaste tiden. Läget i omvärlden är mycket allvarligt, och höga drivmedelspriser är en av konsekvenserna. De höga drivmedelspriserna riskerar dock att slå hårt mot låginkomsthushåll som är beroende av bilen.

Måndagen den 14 mars presenterade jag regeringens åtgärds paket för att möta de höga priserna på el och drivmedel, som vi nu ser till följd av kriget i Ukraina. En del av paketet är ett förslag om tillfälligt sänkt skatt på bensin och diesel. Förslaget innebär att priset vid pump sänks med cirka 1 krona och 30 öre. Skatten på diesel sänks till EU:s miniminivå.

Regeringen har dessutom sedan tidigare lämnat ett förslag till riksdagen om sänkt energiskatt på bensin och diesel som innebär att pumppriset sänks med 50 öre per liter från den 1 maj 2022. Om det finns en öppning från EU:s sida att titta på minimiskattenivåerna är vi öppna för att i konstruktiv anda titta på det. Det har hittills inte presenterats några sådana förslag.

Sedan tidigare har regeringen också aviserat ett stödpaket till jord- och skogsbruk som inkluderar tillfälligt höjd återbetalning av skatten på diesel. Utöver dessa skattesänkningar avser regeringen att föreslå en särskild drivmedelskompensation som ger alla bilägare 1 000 kronor, eller 1 500 kronor för bilägare på landsbygden, samt att reduktionsplikten pausas på 2022 års reduktionsnivåer.

Anf. 2 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Bränslepriserna har varit föremål för debatt vid flera tillfällen. Just nu råder krisläge för väldigt många branscher: jordbruk, fiske,

åkerinäring, entreprenadföretag, skogsentreprenörer och så vidare. De är beroende av bränsle för att kunna bedriva sin verksamhet. På grund av kostnadsökningarna är det många företag som i dag står på konkursens rand. Jag kan inte förstå att regeringen inte ser den situation som råder. I svaret tas upp vilka åtgärder som görs för privatpersoner. Det är gott och väl så. Men när företagen inte klarar sig, när kostnaderna är så höga att företagen riskerar att gå i konkurs och när matproduktionen hotas talar vi om ett problem som ligger i en helt annan division.

I morse tittade jag på vad dieselpriiset är i Sverige. I dagsläget står det på 24,37 kronor per liter. Låt oss jämföra med Danmark. Deras pris är 13,99 i danska kronor. Det blir 18,04 per liter i svenska pengar. Det är en skillnad på 6,33. För en tank på 600 liter, vilket är vanligt på en lastbil, är prisskillnaden 3 798 kronor. Det är i detta perspektiv vi måste sätta in diskussionen.

Vi försätter företagen i en situation där de inte kan konkurrera. Alla som har minsta koll på företagsekonomi inser att detta inte håller. Regeringen tar inte ett enda steg framåt för att göra något åt situationen. Det är bekymmersamt. Man talar om åtgärder som hjälper privatpersoner. Det har jag inget problem med. Det har jag dock med att ni inte ser problemet för företagen. Och om företagen försvinner har folk inget jobb att åka till. Det är detta vi pratar om.

Regeringen talar sig varm för att bygga en höghastighetsjärnväg. Är det hacka, spett, spade och skottkärra som gäller då? Om det någonsin ska bli verkstad av byggandet av ny järnväg måste det finnas företag inom maskinentreprenadsbranschen och åkerier som kan utföra jobbet, annars lär vi inte se ny järnväg alls i det här landet.

Regeringen trampar hela tiden fel i frågan om bränslepriser och förstår inte vidden av vad som håller på att hända.

Tidigare i veckan var jag i kontakt med vården. Det är intressant, för där hamnar vi alla förr eller senare. Vi diskuterade då transporter och hur viktiga de är för sjukvården för att kunna vårda patienter, för operationer och för kvinnor som ska föda barn. Jag var på ett ganska stort sjukhus. De skulle inte klara sin verksamhet en enda dag om transporter inte fungerade. De behöver få in den utrustning de behöver för sin verksamhet för att kunna försörja alla vårdavdelningar. De måste också få bort både sopor och restprodukter som uppstår i samband med vårdinsatserna.

Jag känner flera åkare som kör medicintransporter. Låt oss leka med tanken vad som händer den dag då de företag som utför dessa transporter stannar. Vad får det för konsekvenser? Det är detta perspektiv som regeringen har tappat, och det är dags att sätta fokus på det.

Anf. 3 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Tack, Thomas Morell, för en interpellationsdebatt om en viktig fråga, det vill säga de höga drivmedelspriserna.

Jag vill verkligen understryka att vi har exceptionellt höga priser nu. Det drabbar både företag och enskilda hushåll. De som drabbas absolut hårdast är de hushåll som har små ekonomiska marginaler och som inte kan göra något annat. Men även företag drabbas av läget.

Låt mig upprepa vad vi har gjort. Vi har lagt fram förslag för att sänka priset vid pump från den 1 maj med 1,80 på diesel. Det sänks till EU:s minimibeskattningsnivå av diesel. Att säga att vi inte gör något som berör företagen är märkligt, eftersom vi har lagt fram det här förslaget.

Vi har vidare sagt att vi ska göra en återbetalning av dieselkostnaderna för Sveriges lantbruk. De kommer egentligen att få kompensation för alla de dieselkostnader de har under den här perioden.

Vi gör insatser här och nu som självklart också berör företagen.

Det är också viktigt att se att företag och hushåll delvis har en annorlunda situation. Ett hushåll kan inte överlämpa kostnaderna på någon annan. Om man ska skjutsa sitt barn till skolan eller åka till jobbet är det kostnader man har. Man kan inte fakturera någon annan för den kostnaden. Det är därför vi reformerar reseavdraget och förbättrar det. Vi ser till att det blir färdmedelsneutralt och att det finns en skillnad mellan storstadsområden och landsbygdsområden. Det är en mer långsiktig förändring vi gör för att stötta hushållen.

Företag har ju en kund som måste betala för de kostnader som blir. Om insatskostnaderna ökar för ett företag är det vanligtvis så i vår ekonomi att det är företagen som tar ut högre priser hos kund för det. Det är väl fullt rimligt att man gör det, för annars stoppas ju transporterna. Då får inte industrin varorna som de behöver eller sjukvården materialen. Det vill varken sjukhusen eller industrin vara med om, så de får fint betala för de transporter som behöver genomföras. Annars genomförs inte transporterna. Kunden vill ju ha sina varor och behöver därför betala för transporterna.

Jag vet att det finns företag som är fast i långa avtal och inte gör prisjusteringar så ofta. De har en tuffare situation just nu, och jag har full respekt för det. Men jag har också sett att flera branscher och sektorer nu kortar avtalen och ser till att deras avtalskonstruktioner speglar deras kostnad för att genomföra transporterna. Jag tycker att det är ett ansvar man har som en seriös kund eller som en aktör på marknaden att se till att transportörerna får betalt för de transporter som genomförs.

Vad är då Thomas Morells förslag i detta? Vad är det han föreslår? Vi föreslår att man sänker skatten på diesel till EU:s minimiskattnivå. Vilka förslag är det Thomas Morell anser att regeringen helt har tappat bort?

Anf. 4 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet! Jag måste börja med just detta om man är en seriös kund. Det är lite intressant att statsrådet säger det, för bland de värsta att ha att göra med i det här sammanhanget är de statliga företagen. Man får inte den ersättning man ska ha. Man försöker förhandla upp priserna, och det blir blankt nej. Skaka inte på huvudet, statsrådet, för jag har pratat med åkerier som har det bekymret. Jag tycker att statsrådet ska prata med sina statliga bolag så att de blir seriösa. Ni kan börja där.

Ja, förslag har jag. Vi kan börja med att sänka reduktionsplikten. Det är inte statsrådets bord. Men ni kan ta den diskussionen i regeringen, för då landar vi på en prisbild som är på ungefär samma nivå som i övriga Europa. Ni kan starta där.

Även Frans Timmermans har sagt att många delar av bränsleskatten beslutas nationellt. Sänk dem först. Belgien, Tyskland och Nederländerna har sänkt den nationella skatten i första läget. Skulle det inte vara tillräckligt får vi titta vidare på detta, säger Frans Timmermans. Det sa han i en intervju den 1 april i Sveriges Radio. Det kan möjligen ha varit ett aprilskämt – det vet jag inte – men det var den dagen i alla fall.

Vi kan titta på hur exempelvis fisket har det. Det finns en tidning som heter Svenskt Näringsliv som skriver att vi är på väg att tappa fisket i Sverige. Det handlar krasst om en rent ekonomisk beräkning av hur mycket det kostar för fiskarna att gå ut och fiska, hur mycket bränsle som går åt och vad bränslet kostar. Fiskebåtarna åker inte ut. Roger Thilander beskriver att omkring 10–15 fiskebåtar har legat stilla i hamn de senaste veckorna. Till sist är det Sveriges försörjning av fisk och skaldjur som står på spel.

Detta är ytterligare en bransch som har det oerhört svårt med dessa höga bränslepriser. Här måste regeringen inse att vi är på väg att lägga krokben för oss själva när det gäller matproduktion. Sedan spelar det ingen roll om det är lantbruk eller fiskeri, transporterna till och från lantbruken, transporterna av den fisk som har dragits upp ur havet, transporterna till industrier eller transporterna till sjukvården. De är på väg att knäckas av de höga priserna.

Det går att göra någonting åt detta, om bara viljan finns. Men då måste man kunna identifiera företagens situation. Den är illa, och situationen är också illa för vanliga privatpersoner som har svårt att ta sig till och från jobbet.

Ni måste börja se över den här situationen, statsrådet. Vi kan ju inte slå ihjäl våra egna företag, för om det inträffar blir det ju inga skatteintäkter över huvud taget utan bara kostnader för samhället.

Det är dags att agera, och det är transportföretagen väldigt tydliga med. Man kan ta en diskussion med dem för att få en bred bild av hur det ser ut i flera olika transportgrenar. Om jag inte minns fel fick Länstrafiken i Kronoberg en kostnadsökning med 30 miljoner för att driva busstrafik. Det kommer inte att gå, vilket också kommer att drabba folk som använder bussen.

Vi har en mycket allvarlig situation, och det är dags att regeringen gör någonting åt den.

Anf. 5 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Regeringen har agerat, fortsätter att agera och kommer att jobba med frågan om höga drivmedelspriser.

Vi sänker skatten till miniminivån, precis som Timmermans pratar om. Vi tar detta nationella initiativ. Vi har dessutom föreslagit en drivmedelskompensation som EU inte har någonting med att göra. Om vårt förslag går igenom får alla bilägare 1 000 kronor, eller 1 500 kronor i glesbygd och landsbygdsområden i stödområden.

Om det nu inte går att sänka skatten på diesel mer än till EU:s miniminivå, betyder det då att Sverigedemokraterna kommer att stödja regeringens förslag om en drivmedelskompensation? Där behöver vi inga EU-beslut. Där måste inte 27 medlemsländer rösta ja till en sänkning under en minimiskattenivå i EU. Är Sverigedemokraterna då beredda att ge en kom-

pensation till hushållen? Det kanske är det snabbaste sättet att ge kompensation till människor med de höga drivmedelskostnaderna.

När det gäller reduktionsplikten är jag inte förvånad, för vad Thomas Morell säger egentligen är att man ska slopa reduktionsplikten som har bidragit till att trafikutsläppen av koldioxid har minskat med 28 procent de senaste tio åren. Det är trafiksektorn som är en av våra stora akilleshälar för att nå våra klimatmål. Vi måste ställa om. Och här råkar vi i Sverige ha en unik tillgång i Sveriges skog som kan användas och som redan i dag används i viss mån för att producera diesel, till exempel. Om vi får upp inhemsk produktion av förnybara drivmedel skapar vi både jobb och tillväxt i hela Sverige, samtidigt som vi minskar beroendet av Putins eller schejkernas olja. Det är ett sätt för Sverige att göra oss mindre beroende av de prisfluktuationer som nu sker och som slår mot svenska hushåll och företag hela tiden.

Sverigedemokraterna har egentligen ingen klimatpolitik. Ni bryr er ju inte om klimatfrågorna, Thomas Morell, och kan då tala om sådant som att ta bort reduktionsplikten. Men vilka företag kommer att finnas på vår planet om vi får en klimatkatastrof? Vi måste klara klimatet, annars kan inga företag eller hushåll göra någonting i framtiden.

Det är väldigt viktigt besked från Sverigedemokraterna att vi inte ska ha någon klimatpolitik på transportområdet. Eller kan Thomas Morell förklara vilken konkret plan Sverigedemokraterna har för att Sverige ska möta de miljömål som vi har satt upp i den här kammaren och som innebär att utsläppen från transportsektorn ska minska med 70 procent till 2030? Vad har Sverigedemokraterna för förslag som leder till det?

Anf. 6 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Jag måste ändå säga att det är imponerande att höra hur långt ifrån verkligheten regeringen befinner sig.

Vi har inte sagt att vi ska slopa reduktionsplikten. Vi har sagt att vi ska sänka den till EU:s nivå, så att vi lägger oss på samma nivå som övriga EU-länder, 5 procent och i dagsläget upp till 14 procent till 2030.

När det gäller att vi inte ska göra oss beroende av Putins olja säger jag: Följ gärna med mig ut en dag så ska jag visa hur det går till, statsrådet! De transportuppdrag som de svenska åkerierna tappar tas över av de åkerier som kör olagligt i Sverige, och där smugglar man in gammal öststatsdiesel. Man ska inte diskutera miljömål om man inte har koll på hur det fungerar. Priset för gammal rysk diesel är ungefär 4 kronor i dag. Det är det vi snackar om.

Kom ut och delta i matchen och se vad det är som kommer att ske! Vi slår undan förutsättningarna för våra egna företag, som ligger långt framme när det gäller miljöarbete, och tar in dem som kör på gammal rysk diesel. Regeringen säger att vi inte ska göra oss beroende av Putin, men det är exakt det som sker mitt framför näsan på er.

Det är dags att komma ut i verkligheten.

Anf. 7 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Det var en väldigt talande replik. Jag fick inte ett svar på frågan hur Sverige ska nå sina klimatmål – inte någonting. Det är bara ökade utsläpp, ingen ökad biomedelsproduktion i Sverige som gör att vi kan producera egna drivmedel som inte är beroende av Putin eller schej-

kerna, som skapar tusentals jobb runt om i Sverige, i landsbygd och i regioner där vi dessutom har mycket skogsproduktion. Det här är en möjlighet för Sverige att tillverka våra egna drivmedel och dessutom minska utsläppen på samma gång.

Jag tror att det var Fossilfritt Sverige som gjorde en beräkning av vad som skulle hända om man minskade reduktionsplikten så kraftigt som Sverigedemokraterna talar om här. Fram till 2030, ett antal år, skulle förändringen innebära mer utsläpp än Sveriges samlade utsläpp under ett helt år i ökade utsläpp.

Det är i ett läge där vi i Sverige, Europa och världen måste minska våra koldioxidutsläpp. Om man inte klarar av att hantera båda dessa frågor samtidigt tror jag att man går vilse i både drivmedelsfrågan och inte minst i klimatfrågan.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2021/22:401 om beredskapsskatten

Anf. 8 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Niklas Wykman har frågat mig vilka som ska betala beredskapsskatten, om jag har någon prognos för vilka effekter den planerade beredskapsskatten kan väntas få på tillväxt och sysselsättning samt vad jag förväntar mig att beredskapsskatten ska inbringa till staten.

Försvarsberedningen, där även Niklas Wykmans parti ingår, är överens om att försvarsanslagen ska öka för att på sikt uppgå till 2 procent av bnp så snart det är praktiskt möjligt. När vi stärker Sveriges försvar så pass kraftfullt är det viktigt att säkerställa att finansieringen av de ökade investeringar som krävs sker på ett ansvarsfullt sätt och är stabil över tid. Detta är också en viktig säkerhetspolitisk signal.

Finansieringen av de ökade anslagen till försvaret kommer att kräva ytterligare åtgärder om inte andra viktiga offentliga åtaganden ska trängas undan. Alla i samhället måste då bidra efter förmåga. Vi måste också se till att hitta en stabil, långsiktig och solidarisk finansiering av utbyggnaden. Utbyggnaden måste vila på en stabil grund för att vi ska kunna ha ett starkt och tryggt försvar. Närmare detaljer om hur finansieringen kan ske och vad den därmed får för övriga effekter är för tidigt för mig att spekulera om. Där finns utrymme för diskussioner med företrädare för bland andra Niklas Wykmans parti för att nå en så bred överenskommelse som möjligt om hur vi bygger Sverige starkare.

Anf. 9 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman och ärade åhörare! Det har länge varit en stor ambition och dröm för Socialdemokraterna att återinföra fastighetsskatten, men man har inte riktigt vetat hur det ska gå till.

Nu tycks man kanske ha knäckt koden för hur man ska försöka återinföra fastighetsskatten. Man ska kalla det en beredskapsskatt, och sedan ska man börja rulla ut skattehöjningarna i miljonklassen på de svenska hushållen.

Det är lite märkligt, fru talman. Mikael Damberg tittar ut över den stora ekonomi han är ansvarig för, statens ekonomi. Det är tusentals miljarder. Han kan inte någon enda stans hitta en enda krona till försvaret. Däremot tittar han in i köksfönstren på svenska hushåll och ser folk sitta och kåka sin middag. De har kokat makaroner och stekt falukorven. Han tänker: Den där ketchupen är nog onödig. Den tar vi.

Det går inte att förstå Mikael Dambergs syn på skatter, hushållen, svensk ekonomi och offentliga finanser på något annat sätt när man lyssnar till interpellationssvaret. Inte en enda annan offentlig utgift kan man dra ned på för att i detta läge stärka det svenska försvaret. Det måste vara de svenska hushållen som betalar.

Fru talman! Vi pratar om att vi behöver ungefär 0,7 eller 0,8 procent till av bnp till försvaret för att nå vår målsättning om att stärka det svenska försvaret. Det är en målsättning som Moderaterna nu har haft under en längre tid men som Mikael Damberg hittills har varit emot – men som han nu vaknat upp till att han är för, vilket jag givetvis välkomnar.

Dessa 0,7 eller 0,8 procent kan Mikael Damberg inte hitta någonstans i staten. Dem måste han ta från hushållen. Hushållen är nu hårt pressade av det som brukar kallas Damberg-dyra priser, när Mikael Damberg har gjort allting dyrare i Sverige genom att lägga skatt på skatt på olika nya saker.

Pensionären som går till butiken och handlar får se att det som förut kostade 10 kronor nu kostar 12 kronor och att det som förut kostade 100 kronor nu kostar 120 kronor. På punkt efter punkt har Mikael Damberg drivit politiken som drivit fram de högre priserna.

För första gången på mycket länge får nu en vanlig LO-familj det ekonomiskt sämre på grund av en politik som Mikael Damberg för. Men inte någonstans i statens utgifter – inte på biståndet och inte bland bidragen, ja, ingenstans – finns de 0,7 procenten att hämta hem. Mikael Damberg har bestämt sig. Det är vanligt folk med vanliga arbeten som ska betala.

Mikael Damberg kan inte tänka sig att göra någon översyn över de utgifter som staten har. Det finns tydligen inga bidrag att minska. Det finns inget bistånd man skulle kunna dra ned på. Det finns inget höghastighets-tåg man skulle kunna låta bli att bygga. Det finns inga pengar någonstans i staten. Däremot ser Mikael Damberg stora förmögenheter runt köksborden i svenska hem, och det är de som ska betala.

Fru talman! Det är något anmärkningsvärt att en finansminister inte kan hitta 0,7 eller 0,8 procent av bnp någonstans i statens verksamhet men är så fullständigt övertygad om att det rinner över av pengar i svenska hushåll att man kan ta ut dem där.

Ni har lovat att genomföra den här beredskapsskatten, eller fastighets-skatten som det väl egentligen handlar om, och säger att det är så ni ska finansiera försvaret, Mikael Damberg. Men ni vill inte berätta hur.

Apropå svaghet och att visa sig svag som nation: Är det inte mycket märkligt att vara finansminister och inte kunna berätta hur försvaret ska finansieras?

Anf. 10 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Det är lite högt tonläge från Niklas Wykman eftersom Moderaterna historiskt sett, innan vi tillträdde som regering, hade en period där man drog ned på försvarsutgifterna samtidigt som man sänkte skatterna

väldigt kraftigt. Det var en period när försvaret utmålades som ett sär-intresse och där Moderaterna prioriterade just skattesänkningar före insatser för vår beredskap eller totalförsvaret.

Jag tycker att det är bra att vi nu i alla politiska partier i Sveriges riksdag har kommit överens om att vi ska nå 2 procent av bnp så snart det är praktiskt möjligt och vi får ut försvarsförmåga av detta. Det tror jag är en viktig säkerhetspolitisk signal, och det är viktigt att vi gör det tillsammans.

Det här är en ambition som läggs ovanpå det försvarsbeslut som min regering har varit med om att driva igenom. Det innebär att vi lägger 85 procent mer på försvaret mellan 2014 och 2025. Det är en ökning med 79 miljarder kronor. Nu läggs detta ovanpå det.

Man ska vara seriös när man ska ta på sig ett stort nytt åtagande i det offentliga. Detta är mycket pengar. Det är inga försumbara satsningar vi talar om. Det är därför vi har en så bred enighet om det, och det är därför vi måste diskutera det. Då måste man också diskutera: Hur ska det finansieras?

Jag har sagt två saker. Det första är att vi nu inte samtidigt kan betala av på statsskulden i den takt vi gör i ett läge där vi ska ta på oss så stora offentliga utgifter. Jag kan bara konstatera att Tyskland som bygger ut sina försvarsutgifter gör samma sak. Danmark, som säger att landet ska nå 2 procent av bnp 2033, ganska långt fram i framtiden, gör det genom ett underskottsmål i statens budget som inte jag förespråkar. Jag förespråkar ett balansmål i statens budget.

Moderaterna säger: Det här ska byggas ut, men det kommer inte att kosta. Det är att lura människor. De som sitter däruppe på åhörarläktaren kanske tror att det är lätt att bygga ut försvaret utan att det får några konsekvenser. Det tycker inte jag är ett ansvarsfullt agerande.

Det vore en bra säkerhetspolitisk signal från Sveriges riksdag om vi kunde enas om ett antal principer för finansiering. När vi byggde ut försvaret med 85 procent, som vi redan har fattat beslut om att göra, bestämde vi oss för att vi skulle införa en bankskatt som sedan blev en riskskatt som finansierar delar av den utbyggnaden. Den finansierar inte hela men delar av utbyggnaden.

På samma sätt är det väl rimligt att diskutera: Hur ska de utgifterna långsiktigt bäras? Det måste man ju ha en idé om, om det ska vara en seriös och långsiktig finansiering. Mitt problem med Moderaternas svajiga besked är att de alltid pekar på någon annans politik och säger: Det går ju att spara på andra områden!

Det här är ju utgifter som Moderaterna inte har lagt in i sin budget så här långt. Min stora fråga är därför: Vilka utgifter gäller det, och vilka skattesänkningar är det som Niklas Wykman inte vill genomföra? Ni brukar alltid gå fram med skattesänkningar; du talar ju bara om skatter i den här talarstolen. Vilka skattesänkningar är det ni skjuter på, avstår ifrån eller inte kommer att genomföra för att genomföra upprustningen av försvaret?

Jag är lite rädd för att ni har en hemlig agenda och att det finns ett antal besparingar som ska göras på välfärden i form av skola och sjukvård eller statsbidragen till kommunerna. Det kanske ska handla om att de fattigaste pensionärerna inte ska få ett garantitillägg. Det blir väl det första testet.

Är det de fattigaste pensionärerna som ska betala Moderaternas idé om utbyggnad av försvaret? Eller ska vi göra det tillsammans i ett samhälle?

Fru talman! När andra personer hade arbete eller läste ekonomi på universitet gick Mikael Damberg verkligen alla SSU:s retorikskolor. Det är redan fem av fem stjärnor på det; det finns inte mer att bevisa där.

Det Mikael Damberg behöver bevisa är att han kan ta ansvar för svensk ekonomi, och där har Mikael Damberg hittills bevisat sig vara mycket svag. Det mesta av det i svensk statsförvaltning som Mikael Damberg har tagit i har inte gått så bra. Det har inte gått så bra med tillväxten, det har inte gått så bra med brottsbekämpningen, och nu går det verkligen inte så bra för ekonomin.

Det Mikael Damberg här pratar om är fria fantasier eller rent av rena lögner. Det här handlar inte om att det inte ska finansieras. Det här är en fråga om varför Mikael Damberg nödvändigtvis tycker att svenska hushåll, som redan har det tuft, ska betala ännu mer när det kanske, måhända, finns pengar i staten som skulle kunna användas till försvaret i stället för andra saker.

Är det nödvändigt att bygga ny höghastighetsjärnväg när vi i stället skulle kunna rusta upp försvaret? Gör alla svenska biståndspengar verkligen den nytta Mikael Damberg säger att de gör, eller skulle delar av dem i stället kunna användas för att rusta upp det svenska försvaret? Är det rimligt att det lönar sig mer att få bidrag än att arbeta? Kanske finns det vissa åtstramningar i bidragssystemet som både skulle kunna bidra till att finansiera försvaret och få fler människor i arbete och därmed förbättra deras välfärd, hälsa och livskvalitet?

Fru talman! Mikael Damberg har dock inte fantasin, modet eller kunskapen att ställa sig de här frågorna utan utgår i stället bara rakt av ifrån att försvaret ska finansieras genom nedmonterade skyddsvallar i offentliga finanser och att hushållen ska avstå ännu mer.

Sverige har redan, Mikael Damberg, en delad tredjeplats när det gäller höga skatter i hela världen. Om man inte med världens tredje till femte högsta skatter kan betala för sitt försvar finns det kanske skäl, Mikael Damberg, att fråga sig vad de andra utgifterna i staten faktiskt går till. Det är en bra fråga att ställa sig, och inte bara enkelt utgå ifrån att man ska ta bort ketchupen på makaronerna där hemma för att vara med och betala för att Mikael Damberg inte vill se över en enda utgift för den svenska staten.

Mikael Damberg har redan höjt en lång rad skatter: höjda arbetsgivaravgifter för unga, höjd bensinskatt inklusive indexering, försämrat rot- och rutavdrag, slopat läxrut, försämrad brytpunkt, höjd statlig inkomstskatt, höjd skatt på sparande, sänkt jobbskatteavdrag, höjd energiskatt på el, höjd resolutionsavgift, ny kemikalieskatt, höjd skatt på tobak, höjd skatt på alkohol, höjda arbetsgivaravgifter för äldre, avdragsförbud för ränteutgifter på vissa efterställda skuldförbindelser, höjd fordonsskatt för lätta fordon, flygskatt, malus, slopad avdragsrätt för måltidsrepresentation, förmånsbeskattning av sjukvårdsförsäkringar, sänkt intäktsränta på skattekontot, höjd koldioxidskatt, lägre skattebefrielse på vissa biodrivmedel, höjd SINK för utlandsboende, höjd skatt på termisk effekt i kärnkraft samt på naturgas och bekämpningsmedel, höjd beloppsgräns vid avdrag för resor, höjd biomoms, slopad skattereduktion för välgörenhet, höjd skatt på elektrisk kraft, förvaltningsutgifter, slopad avdragsrätt, höjning av försenings- och kontrollavgifter, slopad slussningsregel, ändrad beräkning av bilförmån, höjd koldioxidskatt i värmesektorn, punktskatt på e-cigarett, för-

sämrat investeringsavdrag, skattetillägg vid rättelse på eget initiativ, avfallsförbränningskatt, plastpåskatt, bolåneskatt, skärpt bonus malus, höjd skatt på tjänstebilar, höjd elektroniskatt, höjd drivmedelsskatt, höjd skatt på kraftvärme och höjd energiskatt för el i yrkesmässig användning.

Men inte heller någon av de här skattehöjningarna räcker tydligen till för att betala för svenskt försvar, utan det behövs ytterligare en ny skattehöjning.

Får du aldrig nog, Mikael Damberg, av att ta hushållens pengar? Kan du inte pröva någon av de offentliga utgifterna i stället?

Anf. 12 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Apropå att bara fylla sitt inlägg med retorik och figurer ...

Det är bara att konstatera att när Moderaterna styrde Sverige senast sänkte man skatten med 140 miljarder. Det gick ut över försvaret. Tydligen kunde inte Moderaterna hitta några pengar i den offentliga budgeten som ledde till att man ens kunde behålla de försvarsutgifter vi hade i Sverige. Man avskaffade värnplikten och drog ned på försvaret samtidigt som man sänkte skatten.

I det verkliga livet måste man, när man tar ansvar för Sverige, se till att utgifter och de pengar som kommer in balanserar. Om man inte gör det får man budgetunderskott. Då får man en högre statsskuld, och så får man stora ekonomiska problem. Sverige har en låg statsskuld. Vi har starka offentliga finanser, men vi har inte hur starka offentliga finanser som helst. När vi tar på oss nya utgifter måste man också diskutera hur det ska finansieras.

Det är uppenbart att Moderaterna inte längre riktigt har den regeringsdugligheten efter åren i opposition. Man låtsas: Det här är ingenting – det här behöver man inte tänka på så mycket, utan det löser sig nog! Men så enkelt är det inte i verkliga livet. De som har en hushållsbudget hemma vet att när utgifterna ökar måste man på något sätt öka intäkterna eller dra ned på någonting. Och om man ska dra ned på någonting måste man säga vad det är.

Ta bara exemplet med de hushåll som nu drabbas av den högre inflationen på grund av Rysslands krig. Vi har hushåll som får det väldigt svårt nu. Det är de fattigaste barnfamiljerna och de fattigaste pensionärerna som får ännu svårare att få månadsinkomsten att räcka hela månaden, till exempel när man behöver köpa mat, som nu blir dyrare när livsmedelspriserna ökar.

Vi har lagt fram ett förslag som kommer att innebära att de fattigaste pensionärerna får ganska mycket mer pengar i plånboken varje månad. Kommer Moderaterna att gå med på det så att inte de fattigaste hushållen blir de som ska bära de ökade utgifterna på olika områden?

Det här är en klassisk konflikt mellan Moderaterna och Socialdemokraterna historiskt sett. Det har alltid varit så. Ni sänker gärna skatten mest för dem som har höga inkomster, och vi står upp för de vanliga hushåll som har låga inkomster.

Nu har vi ett förslag som förbättrar för de sämst ställda pensionärerna. Jag hoppas att jag har fel, för Moderaterna vill ju inte berätta så mycket om hur det här ska finansieras. Men min stora misstanke är att det första besparingsobjekt ni kommer att lägga fram för att finansiera försvaret är att försämra för de sämst ställda pensionärerna så att de inte får den förbätt-

ring de behöver i det här läget med högre livsmedelspriser och högre inflation.

Jag skulle vara jätteglad om Niklas Wykman i dag kunde säga: Vi stöder garantitillägget, som gör att Sveriges fattigaste pensionärer får det bättre i det här tuffa läget! Annars blir resonemanget lite ihåligt om man nu ska börja med att spara på dem som har det absolut svårast i samhället.

Anf. 13 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Det som oroar när Mikael Damberg talar är att det kanske inte bara är retorik utan att Mikael Damberg kanske tror på det han säger.

Mikael Damberg har ju en mycket liten erfarenhet av och låg kunskap om ekonomi, och det kan hända att han inte förstår de reformer som han recenserar. Jobbskatteavdraget sänkte skatten mest för LO-grupper och inte för de rikaste. I de senaste budgetarna har Moderaterna alltid haft mer till pensionärerna med lägst pensioner än vad Socialdemokraterna har presenterat.

Mikael Damberg sitter fast i ett SSU-lingo som han har lärt sig på Bommersvik. Men Mikael Damberg behöver läsa på om svensk ekonomi och svensk ekonomisk historia kring hur företag och marknadsekonomi fungerar, för det är inte precis som han lärde sig på den där SSU-kursen.

Socialdemokraterna har aviserat en rad nya skattehöjningar. Man har förutom beredskapsskatten aviserat kilometerskatt för lastbilar, skatt på engångsartiklar och skatt på kläder och skor. Man har pratat om återinförd förmögenhetsskatt och nedtrappade ränteavdrag, höjd skatt på ISK-sparande och nya begränsningar av rutavdraget, höjd skatt på kapital och höjd skatt på fåmansbolag. Det tar aldrig slut i den socialdemokratiska skattehöjarbingon.

Men, Mikael Damberg, det är inte bara staten som har det tufft att få ihop sin ekonomi. Det har svenska hushåll också. Bara för att Mikael Damberg tycker att det är tufft och svårt att dra ned på utgifter i staten, till exempel bistånd och höghastighetståg, betyder inte det att det finns flera tusenlappar att hämta hos de svenska hushållen. De säger nej till Mikael Dambergs nya fastighetsskatt, eller vad beredskapsskatten nu är.

Damberg-dyrt, säger vissa. Barnfamiljer kommer snart att uppleva att Mikael Dambergs alla nya skatter kommer att göra det Greta Gris-dyrt att vara svensk.

Anf. 14 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Det är just för att vanliga hushåll och människor med låga inkomster inte ska behöva betala Moderaternas nya besparingar som jag tycker att det är viktigt att diskutera försvarsutbyggnadens finansiering.

Vi har visat att det var möjligt att bygga ut försvaret kraftfullt, med 85 procent, under denna försvarsbeslutsperiod. Vi gjorde det delvis genom att finansiera det med en riskskatt, en skatt på banker, för att se till att finansieringen blev hållbar över tid. Nu står vi inför en ännu större utbyggnad av försvaret. Då är det rimligt att man diskuterar: Hur ska det här finansieras? Vilka villkor ska gälla?

I många länder där man sagt att man nu ska öka sina försvarsutgifter går man mot underskottsmål i de offentliga finanserna. Jag vill inte göra det. Jag vill gå mot ett balansmål.

Prot. 2021/22:96
8 april

Svar på
interpellationer

Men om man inte är seriös i de här frågorna är det ju andra utgifter som ska tryckas bort. Niklas Wykman är kliniskt tydlig med att han inte vill svara på vad Moderaterna tycker om att förbättra för de sämst ställda pensionärerna. Jag kan därför bara dra slutsatsen, fru talman, att den första besparingen och den första finansieringen av försvarsutbyggnaden – som vi är överens om – tydligen bäras av de fattigaste pensionärerna i Moderaternas Sverige. Jag tycker att det är väldigt olyckligt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2021/22:405 om flyktingar som ordnar eget boende

Anf. 15 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Maria Ferm har frågat mig om det är min och regeringens linje att avveckla rätten att bo i eget boende. Maria Ferm har också frågat mig om jag och regeringen kommer att ändra regelverket kring eget boende som innebär att man blir av med sin dagersättning om man ordnat boende hos släkt och vänner i särskilda stadsdelar.

Regeringen vidtar nu skyndsamt åtgärder för att underlätta mottagandet och för att Migrationsverket ska kunna tillhandahålla boenden för personer som söker skydd i Sverige på flykt från Ukraina. Regeringen har även avsatt 30 miljoner kronor till civilsamhället för humanitära insatser som exempelvis tillhandahållande av tillfälligt tak över huvudet. Regeringen avser att återkomma med ytterligare åtgärder i den ekonomiska vårpropositionen.

Personer som kommer till Sverige från exempelvis Ukraina har möjlighet att på egen hand ordna boende, så kallat EBO. Det stämmer att regeringens linje är att på sikt avveckla möjligheten att bo i eget boende med bibehållen dagersättning. Regeringen har därför beslutat om ett tilläggsdirektiv till utredningen Ett ordnat initialt mottagande av asylsökande, som bland annat innebär att utredaren ska föreslå åtgärder i form av sanktioner och incitament för att personer ska välja att bo i Migrationsverkets boenden under hela asyltiden.

Att avveckla EBO är fortfarande en viktig reform för att minska problemen med segregation och förbättra förutsättningarna för integration. Även om vi nu står inför en flyktingkris behöver vi tänka långsiktigt och förbereda för det framtida systemet. Tilläggsdirektiven innebär att regeringen kommer att få ett beredningsunderlag för att framöver kunna avveckla EBO när läget har stabiliserats och det bedöms lämpligt. Det ingår även i utredarens uppdrag att analysera om det behövs undantag i särskilda situationer.

Anf. 16 MARIA FERM (MP):

Fru talman! Jag tackar Anders Ygeman för svaret.

Över 4 miljoner människor är redan på flykt från Ukraina, och 10 miljoner är internflyktingar inom landets gränser. Rysslands invasion av Ukraina har redan inneburit ett fruktansvärt mänskligt lidande. Attackerna mot barnsjukhus och bostadshus och massmord på civila är inget annat än

barbari. Alla ansvariga måste ställas till svars för dessa misstänkta grova krigsbrott.

Det är avskräckande scener som utspelas och fortsätter att utspelas i Ukraina. Vi behöver i Sverige och i EU fortsätta att stödja landet. Vi behöver också sluta göda Putins finansiering av kriget. All import av rysk olja och gas behöver stoppas omedelbart, precis som president Zelenskyj uppmanade Sverige att göra i denna kammare för några veckor sedan.

I spåren av kriget tvingas alltså miljontals människor på flykt därifrån. De allra flesta flyr till grannländer, som det brukar vara när krig bryter ut och människor har en förhoppning om att snart kunna återvända. Vissa har också tagit sig till Sverige. Det är viktigt att Sverige och alla andra medlemsstater i EU hjälps åt med flyktingmottagandet när så många nu så hastigt har tvingats lämna allt de har och ge sig av.

Många som kommer till Sverige har släkt och vänner här. Cirka 70 procent bor inte i Migrationsverkets snabbt upphandlade anläggningsboenden utan i så kallat eget boende, vilket ofta betyder att de helt enkelt bor hemma hos någon de känner eller någon som vill hjälpa dem. Detta är något som exempelvis Migrationsverket uppmanat till, eftersom det är svårt rent kapacitetsmässigt att klara det annars. Det är också ganska självklart en tryggare plats, i alla fall precis i början, än att bussas till något anläggningsboende på någon plats man inte känner till.

Många i Sverige har redan nu fått en ny klasskompis eller granne från Ukraina. Jag känner otroligt stor tacksamhet mot alla som öppnat sina hem och som på olika sätt hjälper till med mottagandet, inte minst eftersom flyktingar från Ukraina har färre rättigheter än andra flyktingar med uppehållstillstånd.

Samtidigt har Socialdemokraterna länge försökt strama åt möjligheten till eget boende. Regeringen har ändrat regelverket så att de som flyttar in i vissa utsatta stadsdelar blir av med sin dagersättning. Miljöpartiet har varit och är kritiskt mot detta och ser inte att det kommer att leda till något annat än att nyanlända blir än mer fattiga och får svårare att klara sig.

Tidigare reformer för att förmå människor att inte ordna eget boende har bara lett till mer fattigdom, inte till att färre valt eget boende. Det är precis det vi ser nu också för familjer från Ukraina som flyttar in hos närstående som råkar bo på fel adress. De blir helt enkelt av med den lilla ersättning de har rätt till.

Den socialdemokratiska regeringen meddelade också nu i januari att man helt vill avveckla rätten till eget boende och i stället tvinga alla flyktingar att bo på anläggningsboenden. Utspelet framstår som särskilt märkligt med tanke på Rysslands krig i Ukraina och behovet av alla tillgängliga boenden för ukrainska flyktingar. Sannolikt såg regeringen inte framför sig att fler flyktingar återigen skulle komma till Sverige och hade därmed ingen beredskap för detta. I stället tog man fram förslag som snarare skulle minska beredskapen vid ett läge där många behöver fly samtidigt.

Nu ställer man sig dock frågan om regeringen har tänkt om i ljuset av de många som nu är på flykt i Europa. Även om de sakliga argumenten gällande eget boende om grundläggande rättigheter eller bra integration inte biter är vi ju nu i ett läge där eget boende uppenbart fyller en väldigt viktig funktion i mottagandet.

Prot. 2021/22:96
8 april

Svar på
interpellationer

Det är också absurt att flyktingar från Ukraina som bosätter sig hos släkt eller vänner i vissa stadsdelar ska bli av med sin dagersättning. Vore det verkligen bättre om de i detta läge tvingades till Migrationsverkets anläggningsboenden, som ofta ligger väldigt avskärmat långt från de kontakter som flyktingarna redan har?

Anf. 17 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Socialdemokraterna och Miljöpartiet har haft och har ett bra samarbete. Detta tror jag dock är en av de punkter där vi har olika uppfattningar.

Det framtida asylmottagande som jag ser framför mig är att du kommer till Sverige och får din sak prövad snabbt, och under tiden bor du på ett mottagningscenter. De som får avslag på sin ansökan – i dag är det väl 70–80 procent – ska snabbt återvända, och de som får bifall på sin ansökan ska snabbt in i etablering, ut i en kommun och få ett eget fast boende.

Vi måste helt enkelt krympa tiden i början för att få det mest effektiva systemet. Och i det systemet ser jag inte en plats för eget boende. Då handlar det om att man under en månad eller två är på ett boende i Migrationsverkets regi.

Vi ser tyvärr hur det egna boendet har bidragit till segregationen i våra största städer. Det är ingen hemlighet att många av kommunpolitikerna i dessa städer har bönat och bett om att regeringen ska avskaffa EBO. Därför är det också vår linje att vi ska göra detta. Men vi gör det inte nu, utan vi gör det genom en utredning och på ett kontrollerat sätt så att vi först får de här andra sakerna på plats.

Då kan man fråga sig: Om vi skulle få en flyktingkris av den här magnituden igen, kommer man då att behöva göra undantag för eget boende? Ja, det kanske man kommer att behöva göra. Det kommer utredningen att få ge svar på.

Anf. 18 MARIA FERM (MP):

Fru talman! Sanningen är att Socialdemokraterna varit helt oförberedda på att många människor återigen skulle fly till Sverige på kort tid. De har inte prioriterat att bygga upp en beredskap eller att rigga system för att detta ska fungera bättre än vad det gjorde 2015.

Då var det många saker som fallerade. Det handlade dels om den bristande solidariteten mellan EU:s medlemsstater och att land efter land stängde gränserna och försökte avskärma sig från omvärlden, dels om byråkratiska hinder i Sverige som satte käppar i hjulet för ett gott mottagande. Människor fastnade i ankomststäder och bussades runt till olika förläggningar. Och lokaler kunde inte användas för att stelbenta regler stängde dörren för det.

I kölvattnet av 2015 har Socialdemokraterna lekt följa John med Moderaterna, som har härmat Sverigedemokraterna. I stället för att stå upp för humanism och öka beredskapen i samhället har de flesta andra partier bara fokuserat på att prata om hur asylregelverket ska bli snävare och hur Sverige ska bli ett mindre attraktivt land att söka sig till. Man har pratat om volymmål och hur utvisningarna ska öka, precis som om man inte har sett framför sig att människor skulle kunna behöva fly hit undan krig igen. Förutom bristen på medmänsklighet är det för mig ofattbart kortsiktigt tänkt.

Nåväl – det som S har försökt bygga är i stället ett system där alla som kommer till Sverige ska samlas i ankomstcentrum eller avresecentrum nära gränsen. Där ska man kunna se vilka som snabbt ska avvisas, och människor ska vänta där innan de kan komma vidare ut till en kommun för etablering. S vill inte att människor ska kunna bo hos nära och kära eller välja själva var de vill bo utan vill tvinga alla till dessa anläggningar vid gränserna.

Man behöver inte vara särskilt smart för att förstå att det inte kommer att fungera, särskilt inte i sådana här tider när många människor flyr samtidigt och människor dessutom har en massa kontakter som är etablerade i samhället. Migrationsministern poängterade själv att detta då kan hända igen. Det finns såklart även andra aspekter som gör att det är dåligt att leva avskärmat från det övriga samhället, men det är en annan femma.

Detta är i alla fall ett typexempel på hur Socialdemokraterna försöker bygga system som ser ut att kunna fungera i praktiken men som inte utgår från hur människor faktiskt är och vad människor faktiskt gör. Det utgår också från någon idé om att flykt kan ske ordnat, vilket inte är fallet. Det är ju motsatsen.

De som flyr från Ukraina i dag är nu utlämnade antingen till Migrationsverkets anläggningsboenden eller till att bo hos släkt och vänner. Inget av det är tillfredsställande. Det kan fungera en kort tid, men vi måste tyvärr ta höjd för att Rysslands invasion av Ukraina inte blir en tillfällig parentes utan långvarig.

Människor som flyr hit måste kunna komma in i samhället på riktigt. Deras liv får inte sättas på paus i flera år. Miljöpartiet vill att de ska ha samma rättigheter som andra som har flytt och fått uppehållstillstånd på grund av skyddsskäl. De ska ha rätt till etableringsinsatser, rätt till sfi, rätt till kommunplacering så att vi får en jämn fördelning i Sveriges alla kommuner och full rätt till sjukvård. Alla Sveriges kommuner behöver hjälpas åt.

Förhoppningsvis kan många återvända till sitt hemland om inte alltför lång tid. Men skulle det inte bli fallet måste vi som samhälle motverka att de genomlider år av passivitet, utanförskap och fattigdom här.

Anf. 19 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Det är möjligt att flykt inte kan ske på ett ordnat sätt. Men ett mottagande i Sverige kan ske på ett ordnat sätt. Det står regeringen för.

Maria Ferm säger att flyktingar ska få välja själva var de ska bo. Det är väl okej, men först efter att det har konstaterats att de är flyktingar. Det är här skiljelinjen går. Vi vill att det snabbt ska prövas om de har flyktingstatus eller ej. Om de inte har flyktingstatus ska de återvända. Om de har flyktingstatus ska de få integrationsinsatser, komma in i det svenska samhället och själva välja var de ska bo.

Det som skiljer oss från er i Miljöpartiet, Maria Ferm, är att ni vill att de ska välja var de ska bo innan det har konstaterats att de har flyktingstatus. Och även om de har fått ett nej på sin asylansökan ska de ha rätt att välja var de ska bo. Det är två punkter där våra åsikter skiljer sig åt.

Jag ser fram emot att ta del av utredningens resultat.

Anf. 20 MARIA FERM (MP):

Fru talman! Om det bara var när det gäller människors fria vilja som vi skiljer oss åt, men faktum är att vi i Miljöpartiet i det här läget ser att människor som har konstaterats ha skyddsskäl och har uppehållstillstånd i Sverige ändå inte får tillräckliga rättigheter på samma sätt som andra. Människor som i dag flyr från Ukraina har inte rätt till sfi. De har inte rätt till etableringsinsatser eller etableringsersättning utan får leva på den väldigt låga dagersättningen. Den kan dessutom tas bort om de väljer att bosätta sig hos nära och kära i fel område i staden.

Det finns många stora problem just nu för gruppen som tvingas fly från Ukraina. Jag har förstått det som att Socialdemokraterna vill göra några saker på marginalen, men man vill inte rätta till det faktum att människor ska leva på de här anläggningsboendena eller vara utlämnade till släkt och vänner. Men de ska inte kunna komma ut i en kommun och få en riktig start på livet eller för den delen få riktig utbildning så att de kan ta arbeten och komma in i samhället, utan de ska få klara sig lite bäst de själva kan.

Jag tror att det här är ett jätteproblem. Jag ser stor risk för att vi kommande vinter kommer att ha mödrar som inte har råd att köpa vinterkläder eller vinterskor till sina barn om de tvingas leva på Migrationsverkets dagersättning år ut och år in. Dessutom skulle det kunna bli så att personer som hade kunnat komma i arbete inte kan göra det eftersom de varken får hjälp med traumavård när de kommer hit, etableringsinsatser så att de kan hitta rätt arbete eller tillräckligt stöd för att lära sig svenska. Det är saker som vi behöver ta tag i. Vi kan inte bara hoppas att det löser sig, för det kommer det inte att göra. Det krävs ett ordnat mottagande.

Anf. 21 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Nja, det är ju Europeiska rådet som har beslutat att massflyktsdirektivet ska tillämpas. Och hur det ska tillämpas i svensk lagstiftning röstades det om i Sveriges riksdag för 20 år sedan. Såvitt jag förstår har Miljöpartiet röstat för både implementeringen av massflyktsdirektivet i svensk lag och att vi ska använda oss av massflyktsdirektivet och inte asyl.

Hade vi använt asyl och om man hade beviljats asyl hade vi gått det spår som Maria Ferm nu ger uttryck för. Nu har vi i stället valt att ge alla rätt till tillfälligt skydd utan prövning, fram till den 3 mars nästa år. Då blir man inte folkbokförd, och det är de här andra sakerna som gäller.

Sedan kan det diskuteras vad vi ska bygga på med om det här skulle bli mer långsiktigt än Europeiska rådet ger uttryck för. Men den legala grunden som riksdagen beslutade om och som Europeiska rådet har beslutat om är tillfälligt skydd och de regler som följer av det.

Vi ska göra allt vi kan för att de människor som har flytt undan krigets grymheter ska komma i arbete och tas om hand på ett bra sätt ute i det svenska lokalsamhället och ges förutsättningar att återvända till ett fritt Ukraina. Jag tror att det är vad vi alla helst vill.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 22 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Angelika Bengtsson har frågat mig vad jag kommer att göra för att underlätta en elitkarriär samtidigt som man studerar, en så kallad dubbelkarriär, samt om vi kommer att tillsätta en utredning som ser över inkomstsystemet så att även exempelvis stipendier och sponsring blir sjukpenning- och pensionsgrundande.

Vidare har Angelika Bengtsson frågat mig vad jag kommer att göra för att säkerställa att rätt förutsättningar ges från politiken till idrotten för att vi framöver ska ha minst lika många elitidrottare som i dag.

Låt mig börja med att instämma i att vi har vår breda folkrörelseidrott att tacka för de framgångsrika idrottare vi har. Det är ideellt engagemang och en stark idrottsrörelse som ger individen eller laget möjligheten att nå hela vägen.

Att kunna kombinera eftergymnasiala studier med en elitsatsning möjliggörs bland annat genom idrottsrörelsens arbete med riksidsrottsuniversitet och elitidrottsvänliga lärosäten. Dagens regelverk för sjukpenninggrundande inkomst är inte fullt ut anpassat till förhållandena på arbetsmarknaden med en stor variation av anställnings- och uppdragsformer. Regeringen har därför gett en särskild utredare i uppdrag att se över regelverket.

Låt mig till sist konstatera att det ordinarie statliga stödet till idrotten uppgår till närmare 2 miljarder kronor årligen, och i detta ingår stöd till verksamhet som stärker idrottsutövares internationella konkurrenskraft. Regeringen har även tillfört 4,275 miljarder kronor i extra stöd till hela idrottsrörelsen under pandemin, både i krisstöd och i återstartsstöd.

Anf. 23 ANGELIKA BENGTSSON (SD):

Fru talman! Elitsatsningen i Sverige har de senaste åren tyvärr inte fått någon större uppmärksamhet av politiken. Det märks nu inom idrotten. Trots att vi har lämnat OS och Paralympiska spelen bakom oss med ett rekordstort antal medaljer, och trots att vi i dag har många elitidrottare i absoluta världstoppen får vi rapporter om att framtiden inte ser lika ljus ut – därav min interpellation.

Jag är övertygad om att alla partier i den här församlingen vill idrotten väl. Vi vill se både breddidrottare och elitidrottare.

Vi är generellt överens om idrottens inriktning och mål. Vi har inga större konflikter gällande idrott, oavsett vilket parti eller vilken ideologi vi tillhör. Av den anledningen borde vi även vara överens om att de larmrapporter som vi nu tar del av från Riksidrottsförbundet är oroande. Och vi bör göra något åt den negativa trend vi hör om, eftersom vi är i ett tidigt stadium av den negativa trenden.

Fru talman! Allt färre väljer i dag att göra en elitsatsning. Det blir allt svårare att göra en dubbelkarriär, det vill säga att anpassa studietakten samtidigt som man gör sin elitkarriär. En annan anledning är branschens försämrade villkor. Det är bra att regeringen har tillsatt en utredning som nu ser över sponsring och annan inkomst, så att det blir sjukpenning- och pensionsgrundande. Under pandemin har konstnärernas situation – de har en liknande situation med stipendier – uppmärksamats. En liknande lösning borde kunna göras även inom denna bransch.

Svar på
interpellationer

De idrottspolitiska målen har inte uppdaterats på väldigt länge. Det kanske är dags att göra det. Kulturutskottet genomförde en uppföljning, som kan ses som en utvärdering av de politiska målen. Den presenterades i april 2017. Men vad har hänt sedan dess?

Med anledning av denna debatt vill jag ställa följande frågor till statsrådet Ygeman: Kommer Ygeman att verka och arbeta för en bred politisk dialog för att förbättra villkoren för de idrottsmän som väljer att satsa på sin idrott på elitnivå? I de idrottspolitiska målen står det i dag mycket diffust och väldigt brett om hur vi ska nå toppen. Är statsrådet beredd att se över de målen?

Anf. 24 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Angelika Bengtsson ställer två frågor till mig, förutom dem som ställdes i interpellationen. På den första frågan är svaret ja. På den andra frågan skulle jag också säga ja. Men vi måste väl också vara ärliga och säga: Det är nog inte de idrottspolitiska målen som avgör om Sverige kommer att vara lyckosamt eller inte, utan det är hårt arbete av väldigt många föreningsledare och idrottare där ute som ligger bakom Sveriges framgångar. Det handlar också om möjligheten att ha ett bra föreningsstöd och att ha bra ekonomiska förutsättningar för sitt idrottande.

Det är därför som vi skjuter till 2 miljarder årligen. Det är därför vi har skjutit till över 4 miljarder kronor under pandemin för att man ska kunna återstarta idrotten. Det är ju till slut så, även om vi ska ha elitsatsningar, att en stor bredd är en förutsättning för att få en framgångsrik elit.

Fru talman! En framgångsrik elit har vi. Precis som Angelika Bengtsson sa har vi haft de framgångsrikaste olympiska spelen någonsin. Enligt Greatest Sporting Nation, den årliga rankningen, är Sverige den tredje mest framgångsrika sportnationen i världen. Aldrig tidigare har Sverige rankats så högt som elitation. Aldrig tidigare har vi varit så framgångsrika i olympiska spel.

Då kan jag tycka att det är lite magstarkt, fru talman, att Angelika Bengtsson talar om att bryta en negativ trend. Det är tvärtom, Angelika Bengtsson. Vi ska fortsätta den positiva trenden. Det går bra för Sverige. Det har faktiskt aldrig gått så bra för Sverige. Det är kanske på tiden att även sverigedemokrater kan glädjas lite över Sveriges framgångar och inte bara hitta fel. Gläds med Sverige, Angelika Bengtsson!

Anf. 25 ANGELIKA BENGTSSON (SD):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Det är väl precis det jag gör. Jag är jätteglad över att vi har så många elitidrottare i den absoluta internationella toppen. Men jag får också rapporter om att vi kanske inte har det så om några år. Därför tycker jag att det är viktigt att man uppmärksammar ett problem som finns i branschen. Branschen pekar på en utveckling som går åt ett annat håll än det positiva.

Jag vill ha denna interpellationsdebatt för att vi också framöver ska kunna glädjas åt och heja fram guldmedaljer och alla andra medaljer i stora internationella mästerskap.

I de idrottspolitiska målen, som idrotten i dag styrs av, kan vi läsa följande mening: ”Stöd kan även lämnas till sådan verksamhet som stärker idrottsutövares internationella konkurrenskraft.”

Jag tolkar det som en ganska diffus mening. Jag skulle gärna vilja att man har ett större engagemang och en större målsättning i de kulturpolitiska målen när det gäller just hur man når den internationella toppen. Och, som sagt, målen har inte uppdaterats på ganska många år. Det kanske är dags för en uppdatering.

Förra regeringen valde att avsluta elitsatsningen år 2012. Centrum för idrottsforskning har konstaterat att den satsningen var ett viktigt resurstillskott för idrottsrörelsens många landslagstrupper. Satsningen kom i särskilt hög utsträckning parasportare till del. Dessutom förbättrades samordningen av det samlade stödet till parasport och svensk elitidrott.

Med tanke på hur bra den dåvarande elitsatsningen var och hur positiva effekter den hade vill jag fråga: Är man beredd att göra en ny elitsatsning för att få lika bra och höga prestationer bland våra idrottsmän?

Vi ser i dag effekten av den satsning som gjordes då. Eftersom vi inte har samma satsning i dag är jag rädd att vi inte kommer att ha lika många elitidrottare på den absoluta världstoppen framöver. De har inte samma förutsättningar. Det är just detta som vi hör rapporter om i dag från branschen – därav denna interpellationsdebatt.

Anf. 26 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Vi sitter tillsammans med SOK, Sveriges Olympiska Kommitté, och RF, Riksidrottsförbundet, och pratar igenom deras bild av elitsatsning 2035. Jag tror att det är viktigt att säga att vi ska vara en del av det, men det viktigaste vi kan göra som politiker är att se till att det finns goda förutsättningar i hela landet att idrotta och att idrotta en bit upp i tonåren.

Sverige är ett litet land med 10 miljoner invånare. Det avgörande för om Sverige ska kunna bli en framgångsrik idrottsnation är att så många som möjligt av våra ungdomar prövar idrott och prövar flera olika idrotter – gärna flera olika grenar. Det är det som gör det möjligt att sedan satsa på en elitidrottskarriär. Om vi inte har den fina folkrörelse som vi har och om det inte finns möjligheter att pröva på idrotter i skola och föreningsliv spelar det ingen roll hur stora elitsatsningar vi har. De som skulle vara föremål för de elitsatsningarna skulle nämligen i så fall göra helt andra saker i stället.

Vi ska ha bra förutsättningar för dem som vill satsa på en elitidrottskarriär i Sverige. Vi ska ha en bra diskussion med Riksidrottsförbundet och Sveriges Olympiska Kommitté om hur detta utformas. Men det viktigaste politiska bidraget vi kan ge är att se till att alla människor som sliter hårt i vårt föreningsliv och som ligger bakom våra enorma framgångar har de bästa förutsättningarna. Jag kan inte göra annat än att tacka dem för det arbete de gör. Utan dem hade det inte varit möjligt att vara det tredje högst rankade landet i världen – ett litet, litet land längst upp i norr. Och utan dem hade det inte varit möjligt att göra våra mest framgångsrika olympiska spel någonsin.

Anf. 27 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Fru talman! Vi delar uppfattningen att breddidrotten är otroligt viktig. Den är central i den idrottsrörelse som vi många har varit en del av, bland annat jag. Men även där ser vi en oroande utveckling, inte minst efter pandemin. Många barn och ungdomar har slutat idrotta. Många ledare och

tränare är inte längre en del av idrotten. De har lämnat idrotten och hittat på annat roligt att göra. Det oroar mig.

Jag är också lite bekymrad över att idrottsministern verkar ta ganska lätt på den här frågan. Det tycker jag är tråkigt. Vi ser en oroande utveckling, men han känner inte samma oro.

Vi ska ge rätt förutsättningar till föreningslivet, och precis som jag inledde mitt anförande med är vi generellt sett överens inom politiken om detta. Vi är generellt sett överens om att idrotten ska vara bred men att man även ska kunna göra en elitkarriär. Jag är övertygad om att vi från politiken kan göra mer för att ge bättre förutsättningar till våra idrottsmän så att de kan fortsätta att idrotta och så att idrottsföreningar kan få tillbaka barn och ungdomar.

Jag ser också fram emot att få heja fram svenska mästerskapsmedaljer framöver, men då måste också politiken visa att vi stöttar dem och ger dem rätt förutsättningar. Förhoppningsvis är det här inte det sista vi hör och ser i diskussionen om elitsatsning utan en början av den.

Med tanke på att det är plenifritt i nästa vecka vill jag avsluta med att önska alla en riktigt trevlig påsk!

Anf. 28 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Vi verkar ändå rörande överens om vikten av breddidrott, vikten av elitsatsningar och glädjen över Sveriges framgångar.

Med det vill jag önska talmannen och Angelika Bengtsson en glad påsk!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2021/22:420 om cementkrisen

Anf. 29 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S):

Fru talman! Ola Johansson har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen är beredda att vidta snabbt för att skynda på och underlätta tillståndsprocesserna för kalkbrytningen i Slite alternativt förbereda Sverige för en ökad import av cement från utlandet.

Den 6 juli 2021 avvisade Mark- och miljööverdomstolen Cementa AB:s ansökan om tillstånd till fortsatt kalkstenstakt i Slite på Gotland. Anläggningen står för produktion av kalksten motsvarande cirka 70 procent av Sveriges behov för cementproduktion. Jag kan konstatera att Sverige inom en överskådlig framtid har behov av cement för bland annat bostadsbyggande och utveckling av infrastruktur. Ett produktionsstopp av cement i Slite kan få stora samhällskonsekvenser.

Regeringskansliet har sedan beskedet i början av juli arbetat intensivt för att följa frågan och analysera de konsekvenser som bedöms kunna uppstå. Regeringen har löpande kontakt med Cementa och berörda branscher om hur situationen utvecklas.

Den 18 november 2021 lämnade regeringen Cementa AB tillstånd enligt miljöbalken att bedriva fortsatt täktverksamhet i Slite på Gotland under perioden fram till den 31 december 2022.

Två regeringsuppdrag lämnades i slutet av förra året. Det ena uppdraget omfattar att genomföra en fördjupad analys och kartläggning av efterfrågan på cement, tillgången till kalksten och cement samt de logistiska förutsättningarna för import. Det andra uppdraget om kartläggning av befintlig test- och provningsverksamhet har slutrapporterats av Sveriges innovationsmyndighet Vinnova. Uppdragets slutsatser visar att det finns en risk att tillgången på test- och provningsverksamhet för cement och betong kommer att bli en flaskhals, även utan stopp vid Slitefabriken. Det beror bland annat på utveckling av miljöbetong som behöver testas.

Miljöprövningsprocessen är en prioriterad fråga. Regeringen har under de senaste åren vidtagit en rad åtgärder för att miljötillståndsprövningsprocessen ska vara modern och effektiv, samtidigt som ett högt miljöskydd ska uppnås.

Sedan hösten 2020 arbetar en utredning med syfte att föreslå horisontella förändringar i miljöprövningen för att underlätta för miljö- och klimatförbättrande investeringar och åstadkomma snabbare och enklare miljöprövningsprocesser med bibehållet miljöskydd. Utredningens betänkande ska överlämnas senast den 31 maj 2022.

För att möjliggöra en effektivare handläggning av mål och ärenden avsattes i budget för 2022 ytterligare medel till tillståndsmyndigheter. För att möjliggöra ett effektivare resursutnyttjande ändrades under 2021 också sammansättningsregler för mark- och miljödomstolarna.

Regeringen har i regleringsbrev avseende Naturvårdsverket och länsstyrelserna för 2022 uppdragit åt dem att i samråd med Domstolsverket genomföra en förstudie med syfte att se över förutsättningarna för att utveckla en myndighetsgemensam vägledning för miljötillståndsprövningen, detta i syfte att harmonisera tillämpningen av lagstiftningen och förmedla kunskap till såväl prövningsmyndigheter som verksamhetsutövare.

Länsstyrelserna har även fått i uppdrag att utveckla metoder och samverkansformer för att främja en effektiv samrådsprocess enligt miljöbalken, vilket kan påskynda näringslivets klimatomställning. Regeringen har dessutom beslutat om uppdrag till länsstyrelserna och Domstolsverket att utvärdera om det finns förutsättningar att utveckla en eller flera digitala tjänster för någon eller några typer av tillståndsansökningar enligt miljöbalken med syfte att på så sätt effektivisera processen.

Fru talman! Det pågår ett mycket intensivt arbete från regeringens sida gällande miljötillståndsprövningsprocesser. Vi fortsätter att följa utvecklingen för Sveriges cementförsörjning noga och utesluter inte ytterligare åtgärder.

Då Ola Johansson, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav andre vice talmannen att Magnus Ek i stället fick delta i debatten.

Anf. 30 MAGNUS EK (C):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Den överhängande risken för cementbrist är verkligen allvarlig för Sverige. Min kollega Ola Johansson, som är förhindrad att delta i dagens debatt, har ställt den här interpellationen utifrån en oro för uteblivna och försenade infrastruktursatsningar inte minst i Västsverige, till exempel Västlänken. Som östgöte är jag lika oroad över eventuella förseningar i bygget av Ostlänken och andra mindre men ändå så viktiga infrastrukturprojekt i vårt län när och om en cementbrist stoppar byggarna.

Jag tror att alla förstår att det riskerar att få allvarliga följder för hela landet och för den svenska ekonomin om en nedläggning av eller produktionsstopp för Cementas anläggning i Slite skickar orosvågor ut över landet, ut i ekonomin, och i värsta fall resulterar i en allvarlig materialbrist på byggarbetsplatser och i infrastrukturprojekt.

Fru talman! Jag är inte bara orolig över de ekonomiska och samhälls-liga konsekvenserna som följer om vi får ett produktionsstopp i Slite. Jag är också oroad över effekterna för klimatet. Cementa är världsledande i produktion av utsläppssnål cement. Till 2030 har man föresatt sig att ha världens första klimatneutrala cementfabrik i Slite.

Jag tror inte att de flesta som lyssnar på den här interpellationsdebatten förstår vad detta innebär, men det är revolutionerande. Det är avgörande för att vi i Sverige ska nå våra klimatmål, men det är också avgörande för att en lång rad svenska företag ska kunna visa att man faktiskt klarar av att sänka sina utsläpp.

Om fabriken i Slite inte får tillstånd och inte kan fortsätta verksamheten utan måste lägga ned, ja, då ser det ut som om vi har kapat de svenska utsläppen. Då plockar vi bort dem här. Men i praktiken gör vi oss helt beroende av en mycket smutsigare cementtillverkning, inte minst i Kina, där man inte har samma höga miljö- och klimatkrav och för övrigt inte heller samma anställningsvillkor eller krav på social hållbarhet i produktionen. Dessutom ökar vi på ännu ett område vårt strategiska beroende av kinesiska produkter. Det är inte fel att vi handlar med världens länder, men vi ska inte sätta oss i ett strategiskt beroende av länder som Kina.

Det här är alltså dåligt inte bara för ekonomin; det är också dåligt för klimatet, och jag tror också att det har en negativ effekt på svensk säkerhet.

Nu har regeringen, i och med det tidsbegränsade tillstånd som man meddelat till slutet av 2022, gått in med vad jag skulle kalla för en tillståndsmässig motsvarighet till konstgjord andning. Statsrådet redovisade också en rad åtgärder för att göra tillståndprocessen mer lätthanterlig för den som söker.

Det tror jag är vällovligt. Det är inget fel på de åtgärder som görs. Den stora frågan är om det räcker. Löser det här grundproblematiken och säkrar möjligheterna för ett förnyat miljötillstånd i Slite?

Det är ju inte så att vi kan stå här och lova att man får ett givet tillstånd. Men vi måste kunna se till att möjligheten att få miljötillståndet finns, och när jag summerar de åtgärder som statsrådet räknar upp skulle jag inte våga gå ut och lova väljarna att vi har säkrat möjligheten att få den typ av miljö-tillstånd som man behöver för att kunna fortsätta produktionen på längre sikt.

Menar Karl-Petter Thorwaldsson att regeringen har gjort det som krävs, eller tror han att vi står ännu närmare en fullskalig cementkris i slutet av året? Hur kan vi säkra att det här faktiskt löser sig? Vi gör det lättare att söka, men här har vi en grundproblematik som gör att man inte har kunnat medge miljötillstånd.

Jag vill inte stå här och skälla på juristerna i Mark- och miljööverdomstolen. De försöker att göra sitt jobb och följa de lagar och regler som vi har satt upp. Men vi ser ju att praxis har glidit åt fel håll.

Lagtolkningarna i domstol har blivit allt strängare och mindre flexibla. Det är inte möjligt att på samma sätt väga av olika nyttor, till exempel mellan miljö och klimat, miljö och svenska arbetstillfällen samt andra

infrastrukturprojekt. Tror statsrådet att vi löser detta, eller står vi inför en ny cementkris i slutet av året?

Prot. 2021/22:96
8 april

Anf. 31 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S):
Fru talman! Jag tackar Magnus Ek för ytterligare frågor.

Svar på
interpellationer

Den bedömning som Regeringskansliet gör är att det här är en oerhört komplex materia. Den är svår att hantera. Det är bara att konstatera att utan det goda samarbetet mellan regeringskansli och riksdag under förra året hade inte den tillfälliga lösningen kommit på plats. Jag får uttrycka min tacksamhet för både regeringens och riksdagens arbete förra hösten för att detta kunde lösas. En enhällig riksdag har också satt fingret på att det här måste få en långsiktig lösning. Det var en viktig signal till industrin i sig och till det specifika fallet. Det måste bli en varaktig lösning för cementproduktion vid anläggningen för Cementa i Slite. 70 procent av svensk betong kommer därifrån.

Däremot kan regeringen inte gå in och bestämma hur en domstol ska pröva ett ärende, utan domstolarna ska följa den lag som Sveriges riksdag har antagit. Vår bedömning är att domstolen med det underlag som fanns fattade det beslut den kunde förra sommaren, och Cementa har nu startat ett intensivt arbete för att hitta en väg framåt.

Jag tror att jag har deltagit i ett tiotal möten om Cementas framtid under de månader jag har varit näringsminister, och det märks att alla förstår allvaret i situationen. Cementa har redovisat en strategi att dela upp sitt tillstånd till två tillfällen. Ett är mer kortvarigt på fyra år för att vara säker på att man klarar det långa tillståndet. Det hör ihop med det Magnus Ek tog upp i sitt inlägg, nämligen att börja skilja ut koldioxid vid cementproduktion och vara en av de första anläggningarna i världen som kan producera cement fossilfritt, vilket vore fantastiskt och en vägvisare för resten av världen.

När man har lyckats få igenom sitt kortare tillstånd på fyra år ska man undersöka möjligheterna för långa tillstånd, som en förutsättning för den mångmiljardinvestering Heidelberggruppen måste göra för att kunna avskilja koldioxid vid anläggningen i Slite. Regeringen har dessutom haft överläggningar med Norge om att i större utsträckning bygga infrastruktur tillsammans med Norge för att kunna trycka ned i tidigare naturgaskällor.

Det pågår ett intensivt arbete för hela systemet. Förra veckan fick Sverige två stöd från EU för att kunna gå vidare. En av dem handlar om koldioxidlagring vid vårt fjärrvärmeverk i Stockholm. Det ingår också i systemet med Cementa och situationen i Slite.

I dag löser man situationen dels genom att ha tagit upp tillräckligt med sten för att klara en period, dels genom Nordkalks fyndighet på Gotland och dels lite import från Estland. 5–15 procent av den betong som tillverkas i dag kommer från andra källor än den svåra i Slite. Där handlar det om grundvattnet på Gotland.

Efter inkörningsproblem – det var svårt att ta in annan kalk i anläggningen – går processen enligt bolaget allt bättre, och man kan trygga tillverkningen så länge man har tillstånd att fortsätta vid Nordkalk och närmporten.

Det svar jag kan ge i dag är följande: Nej, frågan är ännu inte löst, men jag tror att Cementa har tagit ett stort steg framåt i fråga om tillståndet under det år som har gått. Nu i dagarna förbereds det sista för att skicka in

ansökan om det fyraåriga tillståndet, som skulle trygga cementtillverkningen och betongtillverkningen de kommande åren.

Anf. 32 MAGNUS EK (C):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för det utvidgade svaret.

Jag betvivlar inte på något vis att statsrådet inser allvaret och att han arbetar för att hitta lösningar där politiken är en del. Vi kan inte lösa detta, och vi kan inte ägna oss åt alexanderhugg. Så funkar det inte i svensk politik.

Men vi vet detta. Det är inte så det fungerar. Vår roll är att se att när satsningar och anläggningar som är viktiga för svensk ekonomi fastnar i domstolsprövningar bör vi på ett rappt och effektivt sätt kunna försöka förbereda för att göra vårt jobb, nämligen att också skruva i det här, att ändra i lagstiftningen. Det är ingen nyhet att den svenska miljöbalken och övrig lagstiftning inte är utformad för att hantera olika intressekonflikter mellan olika värden som vi tycker är viktiga.

Det här är ett av problemen med lagstiftningen. Det blir extra tydligt när det görs nysatsningar med stålproduktionen och fossilfritt stål i norra Sverige. Det blir tydligt när man gör satsningar på nya vattenreningsanläggningar och det krockar med EU-lagstiftningen, och det blir tydligt för Cementa i Slite.

Det här är vidare än just statsrådet Thorwaldssons ansvarsområde, men näringsministern har också en oerhört viktig roll i att försöka föra upp problemen, ta dem med sig till regeringen och fundera över hur vi kommer framåt.

Det är uppfriskande ärligt att vara tydlig med att man inte har nått fram. Nu handlar det om att återigen – jag höll på att säga trolla med knäna, det kanske är väl hårt – försöka reda ut en situation tillfälligt. Så här skulle det inte behöva vara i den bästa av alla världar. Det skulle inte behöva vara så att vi måste sy ihop tillfälliga lösningar och dela upp tillståndprocesser. Det är inte här den svenska tillståndsgivningen ska vara. Den ska vara förutsägbar och medge utrymme för att få på plats viktiga satsningar för svensk ekonomi, för miljön och för klimatet. Där är vi inte i dag.

Låt oss gå tillbaka närmare ärendet. Vi hade kunnat vara i en annan situation. När alliansregeringen förlorade valet 2014 var en av de saker vi sa att vi skulle göra under mandatperioden 2014–2018 just att se över miljöbalken för att införa ett grönt spår, som förhoppningsvis är på väg fram med den utredning som ska lämna sitt slutbetänkande i maj. Men där har vi tyvärr sett en saktfärdighet från S-MP-regeringarna och från Socialdemokraterna under åren.

Jag tror att det är bra att vi nu börjar komma framåt, men att jag står här i interpellationsdebatten handlar om att hålla uppe trycket på regeringen och Socialdemokraterna. Det kan inte vara så att vi lägger frågan i hur långa långbänkar som helst. Här behöver vi komma framåt.

Jag hoppas att den utredning som lämnar sitt slutbetänkande i slutet av maj innebär att vi får på plats ett grönt spår. Men vi vet att vi inte kommer att hinna genomföra eventuella lagstiftningsändringar innan årsskiftet. Valet kommer emellan. Vi vet inte hur lång tid regeringsbildningen kommer att ta – förhoppningsvis smidigare än förra gången, men det vet ingen. Det är ju väljarna som avgör i september.

Hur kan vi med detta i åtanke jobba på? Vad ser statsrådet framför sig att vi kan göra mer i dag? Vi har konstaterat att vi inte kan vara säkra på att detta räcker. Vi hoppas att detta innebär att vi tillfälligt för ytterligare några år framåt kan ge utrymme för cementproduktion i Slite. Jag noterar också det statsrådet säger om möjligheten att öka importen. Det kan vara något som blir helt avgörande, men det är ett absolut andra läge. Det är inte den optimala situationen att täcka upp med import.

Kan statsrådet säga vad regeringen vill göra mer om man får förnyat förtroende nästa mandatperiod för att förbättra situationen?

Anf. 33 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S):

Fru talman! Den mer övergripande frågan om miljöprövning och de lagar som behöver ändras för att ta till exempel klimatnytta med i en helhetsbedömning i miljöprövningen kommer i maj. Med det tryck som finns på Sverige att i dag göra en grön omställning snabbare än något annat land i världen hade det varit önskvärt att lagstiftningen varit på plats tidigare. Men nu är läget som läget är, och då måste vi skynda på så mycket vi kan.

Utredningen tillsattes 2020 och ska lämna sitt slutbetänkande i slutet av maj månad i år. Det handlar helt enkelt om att ta hänsyn till fler frågor i miljöprövningen. Det handlar till exempel om klimatnytta och samhällsnytta. Det är också en viktig del, inte minst för Cementa i framtiden, att bygga infrastruktur och se till att vi kan trygga cement- och betongtillverkning på lång sikt.

Jag tror att Cementas strategi att göra det i två omgångar är för att de är helt enkelt oroliga för det som själva miljöprövningen handlar om. Här måste man vara noggrann, Magnus Ek. Även om vi ändrar på miljöbalken för att ta in klimatnytta och samhällsnytta får vi aldrig glömma vad debatten handlar om, nämligen om Gotlands grundvatten. Det är klart att det måste finnas en stenhård miljöprövning i ärendet. Miljödomstolen sa förra sommaren att Cementa inte har kunnat visa att den stora driften på Gotland inte påverkar grundvattnet på Gotland. Det måste man naturligtvis också ha med i en sådan här avvägning. Det går inte att säga att vi kan anta regler och lagar i riksdagen som skulle äventyra gotlänningarnas tillgång till dricksvatten. Det vill nog ingen riksdagsmajoritet fatta beslut om på samma sätt som man gjorde med det tillfälliga tillståndet förra året.

Jag tror att Cementas strategi bygger på att man ska få tillstånd för den verksamhet man bedriver i dag men under perioden fram till det långa tillståndet kunna göra en ordentlig utredning och vägledning för framtiden så att det inte påverkar grundvattnet på Gotland. Det är ju trots allt det miljöprövningen handlar om.

Vi har samma typ av problem med miljölagstiftningen. Miljöbalken får man ändå säga har tjänat Sverige väldigt väl. Den kom 1997, och min bedömning är att miljöbalken är en av förutsättningarna för att svenska företag i dag går före andra länder i världen. Det är en väldigt hård miljöprövning, men det har också gjort att svenska företag är beredda på hård miljöprövning. Och utvecklingen har delvis varit tvärtom – i dag springer ju företagen snabbare än miljöbalken. Då är miljöbalken tyvärr ett hinder för att kunna ytterligare snabba på klimatomställningen och göra saker bättre i företagen.

Min förhoppning är naturligtvis att regeringen kan skriva en proposition snabbt och att vi hittar en bra utgångspunkt i utredningen så att vi kan komma tillbaka till riksdagen så snart det bara går och anta lagstiftning där man kan ta in bedömning av klimatnytta och samhällsnytta i en sammantagen miljöprövning – men, för att vara väldigt tydlig, inte tumma på miljöprövningen. Den måste vara världens hårdaste, för det är det som gör att företagen nu ligger så långt framme. Det är en avvägning. Det ska gå effektivt till.

Som jag berättade i mitt inledande svar har vi fyra eller fem arbeten till för att det här ska bli bättre och mer förutsägbart för företagen. Det är rätt trassligt att få tillstånd i dag. Många företag drar sig för att söka ett nytt tillstånd. De jobbar hellre med det gamla, mer utsläppande, än med ett nytt för att de är rädda att de inte ska få fortsätta med det de gör i dag. Det måste vi naturligtvis rätta till.

Anf. 34 MAGNUS EK (C):

Fru talman! Det sista där är ju en av de stora poängerna med de gröna spåren – att inte sitta fast i gamla tillstånd. Det här är ingen ny situation heller, utan vi har vetat länge att man sitter kvar.

Vi har en miljöbalk som ska vara den hårdaste i världen men som samtidigt hindrar den här typen av förbättringar. Det är väl det som är problemet. När man skrev den, runt när jag föddes, tänkte man inte riktigt att vi ska bli bättre hela tiden. Vi kommer att bli mer hållbara.

Det är i den riktningen som inte bara politiken utan också företagen vill gå. Det är oerhört glädjande att vi är i den situationen nu. Där var vi inte när jag började i politiken för ett decennium sedan. Men precis som statsrådet säger är det på många sätt företagen som driver det här, och då kan vi inte ha en miljöbalk som skulle skydda miljön men har gått mot att i vissa delar inte vara miljöstyrande utan tvärtom. Det är väl en sak vi ska ta med oss som politiker.

Det vi skulle vilja ha är miljölagstiftning som faktiskt är miljöstyrande, som hela tiden knuffar oss i den bättre riktningen och inte bara är defensiv eller statisk. Samhället är ju inte statiskt. Miljöarbetet är inte statiskt. Klimatarbetet har absolut inte råd att vara statiskt, inte om vi ska klara det tryck som finns på oss genom internationella avtal som vi ingått och inte om vi ska klara att gripa möjligheten att vara bäst i världen och världsledande – som bland annat Cementa är inom cement- och betongproduktionen.

Det är det här som ska skapa svenska arbetstillfällen och fortsätta bygga svensk ekonomi stark. Det är innovationer, men det är också en svensk produktion som är bäst i världen vad gäller miljö och klimat.

Där har vi en bit kvar. Jag tror inte att någon behöver vara orolig över att jag eller – förhoppningsvis – någon annan i den här kammaren vill fördräva gotlänningarnas dricksvatten. Problemet är att jurister måste sitta och göra avvägningar. När lagstiftningen inte ger utrymme att göra de avvägningarna hakar man upp sig på det som kan vara en hanterbar risk, eller också hamnar man i en situation där det är omöjligt att bevisa att man faktiskt kommer över det här. Det är precis det som behöver komma till, och det kommer jag att fortsätta jaga statsrådet för att vi ska få tillstånd.

Anf. 35 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S):

Fru talman! Riktigt så långt som Magnus Ek går här om miljöprovningen är jag inte beredd att gå.

Vi vet att det har varit problem med grundvattenfrågor på Gotland. Det ska vara en hård prövning för att vara rädd om grundvattnet på Gotland. Vi har ju redan i dag problem med tillräcklig vattenmängd på Gotland, så i det tycker jag att miljödomstolen gör helt rätt bedömning. Där måste Cementa, bolaget som söker tillstånd, kunna visa att verksamheten man bedriver på Gotland inte påverkar dricksvattnet för gotlänningarna.

I övrigt, fru talman, håller jag med Magnus Ek. Jag tycker också att det är en otroligt rolig utveckling att kundernas krav på fossilfria produkter gör att företagen i dag tjänar mer pengar på den omställda produkten än de gjorde på sin tidigare produkt.

Det här har också blivit ett sätt för Sverige att öka sysselsättningen. För bara några år sedan pratade man väldigt mycket här i kammaren om hur många jobb som skulle försvinna på grund av alla krav för att vi ska bli världens första fossilfria välfärdsnation. I dag pratar vi snarare om hur många jobb det här skapar. Det ger också massor av jobb på orter i Sverige där det tidigare varit svårt att skapa jobb, så hela situationen är vinn-vinn.

Det har varit många besök i Västerbotten och Norrbotten den senaste månaden. Självbilden har förändrats i två län som vi tidigare hade krispaket för vart och vartannat år. I dag har Västerbotten Sveriges lägsta arbetslöshet och Norrbotten Sveriges näst lägsta arbetslöshet. Det är ju uppochnedvända världen som den här gröna industriomställningen har lett till.

Och givetvis, Magnus Ek, ska vi se till att miljölagstiftningen anpassas till den här nya perioden.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

§ 14 Svar på interpellation 2021/22:422 om bidrag till islamistiska aktörer i civilsamhället

Anf. 36 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Fru talman! Jonas Andersson har frågat mig vilka förslag jag avser att lägga fram till riksdagen för att säkerställa att islamistiska aktörer och liknande samhällsfarliga krafter stoppas från att ta emot statsbidrag avsedda för civilsamhället. Han har även frågat mig hur jag avser att hantera problematiken med att islamistiska aktörer och liknande samhällsfarliga krafter i dagsläget stärker och flyttar fram sina positioner genom att de tar emot bidrag avsedda för civilsamhället från kommuner och regioner i Sverige.

Först och främst: Våra skattepengar ska inte gå till våldsbejakande extremism eller andra antidemokratiska rörelser.

Regeringen planerar att lämna en proposition till riksdagen före valet där nya demokrativillkor för stöd till trossamfunden och övriga civilsamhället presenteras. Det är angeläget att få förtydligade, rättssäkra och enhetliga demokrativillkor på plats. Vi behöver se till att myndigheter och organisationer som fördelar stöd till civilsamhället har välfungerande verktyg för att förhindra att medel går till verksamheter som inte är förenliga med samhällets grundläggande värderingar. Detta för att se till att skattemedel inte går till våldsbejakande extremism eller andra antidemo-

kratiska rörelser som vill splittra vårt samhälle eller att de slussas ut i organiserad kriminalitet. Detta är en del i regeringens arbete med att vända på varje sten för att bekämpa brottsligheten.

Det ligger i både det offentliga och civilsamhällets intresse att värna bidragssystemens legitimitet, bland annat genom en rättssäker bidragshantering. Om en organisation bedriver en verksamhet som står i strid med samhällets grundläggande värderingar eller om den på annat sätt missbrukar det förtroende den getts ska inte offentliga medel gå till organisationen. Det är därför regeringen uppställer villkor för stöd.

Ett fritt och självständigt civilsamhälle med en mångfald av organisationer, verksamheter och röster är en förutsättning för en väl fungerande demokrati. Det är därför regeringen stöder civilsamhället. Av det stödet ska varje skattekrona gå till dem som upprätthåller demokratin.

Det kommunala självstyret innebär att kommuner och regioner själva väljer hur deras bidragsgivning ska se ut. Enligt regeringens uppfattning finns det dock goda skäl även för kommuner och regioner att använda sig av demokrativillkor i bidragsgivningen. Huruvida regeringen avser att stötta kommuner och regioner ytterligare i deras arbete med demokrativillkor är något som jag får återkomma till efter att propositionen har behandlats i riksdagen och vi har nya villkor på plats.

Redan i dag finns dock stödmaterialet *Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället – Vägledning för handläggare* (SOU 2019:35), som Demokrativillkorsutredningen tog fram som en del av sitt utredningsarbete. Vägledningen kan användas av såväl kommuner som regioner.

Anf. 37 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka kulturministern för svaret på interpellationen. Det är ju ett väldigt aktuellt ämne som vi debatterar här i dag. Offentliga bidrag till islamistiska aktörer och andra samhällsfarliga krafter har fått ett allt större medialt fokus de senaste åren.

Läget i Sverige är nu att organisationer med kopplingar till islamism och andra samhällsfarliga krafter har kunnat stoppa fickorna fulla med skattebetalarnas pengar. Ett exempel som har varit väldigt medialt är det statsbidragsberättigade studieförbundet Ibn Rushd, som jag nämner i min interpellation. En rad erkända forskare har kunnat påvisa Ibn Rushds koppling till det islamistiska nätverket Muslimska brödraskapet och annan islamism som syftar till att skapa ett slags islamiskt parallellsamhälle. Kopplingarna till brödraskapet finns inte bara på en formell, stadgemässig nivå utan också sett till vilka man bjuder in och på olika sätt ger en plattform i organisationen.

Även andra samhällsdebattörer och vissa politiska parter har lyft problemet med bidrag till islamism och liknande i årtal, i medier och på andra håll i samhällsdebatten. Här i riksdagen är det inte minst Sverigedemokraterna som har drivit på för att vi ska sätta stopp för detta.

Det borde vara en självklarhet att en sådan här rörelse inte ska ha våra skattepengar. Men med Socialdemokraterna i regeringen har Ibn Rushd kunnat tillskansa sig tiotals miljoner kronor om året i statsbidrag. Över de snart åtta år Socialdemokraterna har suttit i regering handlar det om hundratals miljoner kronor. Socialdemokraterna har således underblåst framväxten av de parallellsamhällen som denna typ av organisationer vill bygga.

Fru talman! Runt om i Sverige väljer allt fler kommuner att sätta stopp för att studieförbundet Ibn Rushd ska få ta del av skattebetalarnas pengar. Göteborgs stad har stoppat bidragen, liksom Eskilstuna kommun. I Linköpings kommun, där jag bor, fattade fullmäktige så sent som i januari beslut om att frysa bidragen. Det skedde efter att Sverigedemokraterna drivit på och lagt fram en motion om detta.

Skillnaden mellan Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna i denna fråga är att ni ger bidrag till islamisterna, och vi stoppar bidragen.

Apropå Göteborgs stad har Ibn Rushd där överklagat kommunens beslut från februari om att dra in bidragen. Man vill ta kommunen till förvaltningsrätten i frågan. Att regeringen inte sätter ned foten är ett stort problem för kommunerna, för de får nu lägga resurser på att strida om bidrag till organisationer som inte från första början borde kunna få bidrag – det borde inte finnas på kartan.

Viljan att sätta stopp för bidragsrullningen finns på många håll ute i kommunerna. Men regeringens passivitet försvårar för kommunerna och gör att frågan om bidrag till islamistkopplade och liknande organisationer blir en evig cirkus och följetong i medier, fullmäktigeförsamlingar och så vidare.

Ansvarsfulla regeringar lämnar inte kommunerna i sticket och låter dem ta striden på egen hand mot denna typ av organisationer, som utmanar allt vad vårt land står för. Jag tycker att det är ett väldigt fegt agerande från regeringen. Sätter man ned foten nationellt i frågan, med skarpa demokrativillkor och andra åtgärder, kommer kommunerna att kunna förhålla sig till detta och ha bättre verktyg att hantera det med.

Jag undrar och vill fråga kulturministern: Varför har regeringen lämnat kommunerna i sticket så att de själva får ta striden mot denna typ av islamistkopplade organisationer, i stället för att komma med en lösning nationellt? Och varför har Socialdemokraterna inte kunnat leverera en lösning efter att ha suttit i regering i snart åtta år? Då hade vi kunnat undvika den här cirkusen.

Anf. 38 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Fru talman! Först och främst vill jag förtydliga för Jonas Andersson att våra skattepengar inte ska gå till våldsbejakande extremism eller andra antidemokratiska rörelser. Som Jonas Andersson vet eftersom han sitter som riksdagsledamot i kulturutskottet lämnas stöd till civilsamhället, och det stödet ska gå till dem som upprätthåller demokratin.

Men jag måste ändå få börja med att säga att det känns lite märkligt att debattera mot en sverigedemokrat om stöd som ska gå till dem som upprätthåller demokratin, med anledning av Sverigedemokraternas historiska bakgrund, som inte kan förknippas med demokrati. Extra märkligt känns det med tanke på att Sverigedemokraternas partiledare ett flertal gånger inte velat välja mellan en demokratiskt vald president och en icke demokratiskt vald president. Jag tänker på 2018, när valet var mellan Macron och Putin, och nu i februari, när valet var mellan Biden och Putin. Nog om det!

Vad gäller stöd till Ibn Rushd vill jag först och främst säga att regeringen inte ska ha synpunkter på beslut som en enskild kommun, i detta fall Göteborgs stad, fattar inom sitt kompetensområde. Jag noterar att beslutet av socialnämnden i Göteborg att neka Ibn Rushd bidrag har överklagats

till förvaltningsrätten av Ibn Rushd. Jag välkomnar att frågan provas i domstol.

Det är Folkbildningsrådet, inte regeringen, som fattar beslut om vilka studieförbund som får ta del av statens stöd till folkbildning. Det är också Folkbildningsrådet som följer upp och utvärderar den verksamhet som statsbidraget har lämnats för. Folkbildningsrådet har också möjlighet att återkräva utbetalat statsbidrag om det exempelvis beviljats på felaktiga grunder eller om medlen har använts för andra ändamål än det de har beviljats för.

För det andra, när det gäller stöd till kommuner och regioner kan och ska regeringen inte styra kommuners och regioners bidragsgivning. Det kommunala självstyret, som jag tror att Jonas Andersson ställer sig bakom, innebär att kommuner och regioner själva väljer hur deras bidragsgivning ska se ut.

Regeringen kan däremot erbjuda stöd i det arbetet. Redan i dag finns det en vägledning för handläggare som Demokrativillkorsutredningen tog fram som en del av sitt utredningsarbete. Vägledningen kan användas av såväl kommuner som regioner.

Det sätt på vilket regeringen kan stötta kommuner och regioner i deras arbete med demokrativillkor är något som jag kommer att återkomma till efter att propositionen har behandlats i riksdagen, där Jonas Andersson sitter, när vi har nya villkor på plats.

Anf. 39 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD):

Fru talman! Tack, kulturministern, för svaret, ska jag börja med att säga. Det var intressant att se hur ministern byter ämne och väldigt mycket skiftar fokus när hon börjar prata om Putin och liknande. Det var nämligen så att Stefan Löfven, som var partiordförande för ministerns parti Socialdemokraterna, fick denna fråga inför valet 2018. Då kunde inte han heller välja mellan Donald Trump och Vladimir Putin. Då var den saken sagd – jag tycker att det var väldigt intressant i sammanhanget.

Jag tänkte uppehålla mig lite kring vad kulturministern inledningsvis sa i svaret på interpellationen. Jag reagerade på ganska mycket där. Bland annat säger man att varje skattekrona ska gå till dem som upprätthåller demokratin. Det är vackra ord. Men hur ser det ut i verkligheten? Går varje skattekrona till dem som upprätthåller demokratin, med den här regeringens civilsamhällespolitik? Nej, nej, nej. Det är så långt från verkligheten man kan komma, och jag tror att väldigt många här i landet ser detta väldigt tydligt.

I dagsläget mottar organisationer som just det islamistkopplade studieförbundet Ibn Rushd tiotals miljoner kronor om året i statsbidrag. Hur rimmar detta med kulturministerns egna ord om att varje skattekrona ska gå till dem som upprätthåller demokratin?

I sitt svar på interpellationen nämner ministern också att kommuner och regioner själva ska välja hur deras bidragsgivning ska se ut. För att svara på frågan om det kommunala självstyret tycker jag självklart att det är en mycket viktig del av svensk demokrati och något som vi i grunden ska värna.

Sedan är verkligheten den att Säpo, bland annat i sitt remissvar på *Demokrativillkor för bidrag till civilsamhället*, SOU 2019:35, har konstaterat att inte bara staten utan även kommuner delar ut stöd till organisationer med kopplingar till extremistmiljöer och att detta bidrar till ökad radikaliserings och våldsbejakande miljöers tillväxt. Det är inte direkt svårt att tänka sig att många av de kommuner som genom bidragsgivning bidrar till radikaliserings och våldsbejakande miljöers tillväxt har socialdemokratiskt styre med tanke på den förkärlek som verkar finnas i ministrarnas parti för att dela ut den typen av bidrag.

Fru talman! Ska det vara valfritt för kommuner att bidra till organisationer som har bekräftats bidra till ökad radikaliserings och våldsbejakande miljöers tillväxt i Sverige? Jag tycker inte det, men det verkar som om kulturministern gör en annan bedömning i den frågan.

Om en organisation på statlig nivå har bedömts bidra till radikaliserings, våldsbejakande extremism och liknande som kan anses utgöra ett säkerhetsproblem för vårt land är det knappast rimligt att den lokalt ska kunna fortsätta ta emot offentliga bidrag. Det är en fråga som går bortom civilsamhällespolitiken och i förlängningen kan handla om rikets säkerhet, om det vill sig illa.

När Socialdemokraterna regerar ger man sig gärna på det kommunala självstyret. Ni har ju tvingat kommunerna att ta emot migranter, till exempel genom bostättningslagen och på andra sätt, efter att ni själva bedrivit en extremt ansvarslös migrationspolitik. Detta har inneburit enorma sociala och ekonomiska problem för vårt land. Ni är också inne på att ge er på det kommunala självstyret för att forcera fram utbyggnad av vindkraft, något som många absolut inte vill ha i kommunerna. Då går det bra att göra så.

Jag vill därför ställa en fråga till kulturministern: Varför skyller man ifrån sig på det kommunala självstyret som ett skäl till att det inte skulle gå att stoppa dessa bidrag till islamister och liknande samhällsfarliga krafter i kommuner och regioner när man gärna inskränker det kommunala självstyret när det handlar om invandring eller vindkraft?

Anf. 40 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Fru talman! Ja, Jonas Andersson, snacka om att blanda bort korten! Plötsligt kom bostättningslagen och vindkraft in i lagen. Jag tog upp att Sverigedemokraternas partiledare så sent som i februari hade svårt att välja mellan Biden och Putin. Men jag kan lova Jonas Andersson att vi jobbar för utjämning mellan kommunerna även när det gäller de frågor som han har lyft.

Än en gång vill jag förtydliga att det ligger i både det offentliga och civilsamhällets intresse att värna bidragssystemens legitimitet. Ett fritt och självständigt civilsamhälle med en mångfald av organisationer, verksamheter och röster är en förutsättning för en välfungerande demokrati. Det är därför regeringen stöttar civilsamhället.

För regeringen är demokrati, yttrandefrihet och andra frågor ytterst viktiga. Att säga att organisationer stoppar fickorna fulla med pengar är närmast fräckt mot de ungdomsorganisationer och andra som får ta del av dessa stöd, som är ytterst viktiga framöver för vår demokrati.

Jag vill än en gång poängtera att regeringen varken kan eller ska styra över kommuners och regioners bidragsgivning. Det kommunala självstyret, som är ytterst viktigt, innebär att kommuner och regioner själva väljer hur deras bidragsgivning ska se ut. Än en gång: När det gäller stödet till Ibn Rushd välkomnar jag verkligen att detta prövas i domstol. Jag kommer självklart att följa det med stort intresse.

Som slutkläm vill jag nämna att regeringen erbjuder stöd i arbetet när det gäller hur stöd ska fördelas, även i kommuner och regioner. Men det kommunala självstyret är en självklarhet för mig.

Anf. 41 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD):

Fru talman! Till skillnad från ministern blandar jag inte bort korten här. Det kommunala självstyret är faktiskt en viktig del av den debatt som vi har här i dag, anser jag.

En helt avgörande fråga för legitimiteten för svensk politik när det gäller civilsamhället är att bidrag från stat, kommuner och regioner inte ska gå till olika samhällsfarliga krafter. Därför tycker jag att den här debatten är viktig. Studieförbundet Ibn Rushd nämndes här tidigare.

I samma nätverk av organisationer som studieförbundet finns till exempel även Stockholms moské. Jag noterade att ministern besökte just den moskén häromveckan. Det har man från moskén lyft fram i sociala medier. Ministern gjorde detta inom ramen för sitt uppdrag som statsråd, antar jag.

Detta är ju en moské som egentligen ingår i samma nätverk och organisationer och liknande som just Ibn Rushd. Bland annat har det beställts rapporter av svenska myndigheter som MSB, där man kommer fram till att moskén har en koppling till Muslimska brödraskapet. Även företrädare för moskén har själva i svenska medier talat om denna koppling.

Just den typen av islamistkopplade organisationer och trossamfund som demokrativillkor vid bidragsgivning borde stoppa från att motta bidrag är statsråden alltså nu ute och träffar. Jag ser en risk för att den proposition som ska komma och som många har höga förväntningar på kommer att bli verkningslös och att olika organisationer med den här typen av kopplingar snarare kommer att legitimeras av regeringens förslag. Det kan bli så kallad whitewashing. Hur menar kulturministern att regeringen ska lyckas med de nya demokrativillkoren när man samtidigt samverkar med, legitimerar och träffar just de islamistiska krafter som alla seriösa demokrativillkor vid bidragsgivning borde stoppa?

Anf. 42 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Fru talman! Som Jonas Andersson vet, eftersom han sitter i kulturutskottet, ansvarar kulturministern för trossamfundet i Sverige. Därför har jag haft möten med bland annat Svenska kyrkan och Judiska Centralrådet och trossamfundet. Därför var det naturligt för mig att besöka en av våra stora muslimska församlingar i Stockholm.

Stockholms moské tillhör det statsbidragsberättigade trossamfundet Fifs. Fifs, liksom alla trossamfund som får statliga bidrag, ska följa det regelverk som finns. Såvitt jag vet har regeringen inte fått några signaler om att Fifs agerar i strid med regelverket.

Regeringen har varit tydlig med att vi kommer att vända på varje sten för att bekämpa brottsligheten. Skattepengar ska användas för det som de är avsedda för. Det vill jag också vara tydlig med. Inga medel ska gå till våldsbejakande extremister eller antidemokratiska rörelser. Därför är det viktigt att få rättssäkra och välfungerande demokrativillkor på plats.

I denna viktiga diskussion är det lätt att glömma att den absoluta majoriteten av de organisationer som tar emot stöd håller demokratin levande genom sitt engagemang och genom att vara en demokratiskola som stärker vårt samhälle.

Jag vill därför ta tillfället i akt att understryka att civilsamhällets engagemang är något som vi ska vara förståndiga nog att uppskatta och inte ta för givet. Varje dag skapas meningsfull verksamhet för barn, unga och alla oss andra. Människor engageras och involveras. Jag ser fram emot att fortsätta denna viktiga debatt när propositionen kommer till riksdagen.

Eftersom det nu är fredag inför påskveckan vill jag passa på att önska fru talman en riktigt glad påsk, och även till Jonas Andersson och andra som befinner sig i salen.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2021/22:148 En ny växtskyddslag

2021/22:4508 av Martin Kinnunen m.fl. (SD)

2021/22:4575 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M)

med anledning av prop. 2021/22:150 Förbud mot utvinning av kol, olja
och naturgas och skärpta regler för utvinning i alunskiffer

2021/22:4467 av Arman Teimouri m.fl. (L)

2021/22:4468 av Mattias Bäckström Johansson m.fl. (SD)

2021/22:4473 av Birger Lahti m.fl. (V)

2021/22:4474 av Camilla Brodin m.fl. (KD)

2021/22:4499 av Carl-Oskar Bohlin m.fl. (M)

med anledning av prop. 2021/22:155 In- och utpasseringskontroller vid
högskoleprovet

2021/22:4493 av Ilona Szatmari Waldau m.fl. (V)

2021/22:4532 av Maria Nilsson m.fl. (L)

2021/22:4578 av Patrick Reslow m.fl. (SD)

2021/22:4616 av av Lars Hjalmered m.fl. (M)

med anledning av prop. 2021/22:156 Resursskolor och tilläggsbelopp för
särskilt stöd

2021/22:4535 av Fredrik Malm m.fl. (L)

2021/22:4557 av Christian Carlsson m.fl. (KD)

2021/22:4589 av Annika Hirvonen (MP)

2021/22:4601 av Fredrik Christensson och Niels Paarup-Petersen (båda C)

2021/22:4609 av Lars Hjalmered m.fl. (M)

med anledning av prop. 2021/22:158 Ett mer likvärdigt skolval
2021/22:4562 av Christian Carlsson m.fl. (KD)
2021/22:4567 av Fredrik Malm m.fl. (L)
2021/22:4581 av Patrick Reslow m.fl. (SD)
2021/22:4602 av Fredrik Christensson och Niels Paarup-Petersen (båda C)
2021/22:4608 av Annika Hirvonen (MP)
2021/22:4614 av Lars Hjalmered m.fl. (M)

med anledning av prop. 2021/22:163 Bättre villkor för kommersiell radio
2021/22:4590 av Matheus Enholm m.fl. (SD)
2021/22:4610 av Kristina Axén Olin m.fl. (M)

med anledning av prop. 2021/22:176 Flexibilitet, omställningsförmåga
och trygghet på arbetsmarknaden
2021/22:4524 av Ciczie Weidby m.fl. (V)

med anledning av prop. 2021/22:182 Efterlevandestöd för barn som får
vård eller boende bekostat av det allmänna
2021/22:4487 av Ida Gabrielsson m.fl. (V)
2021/22:4571 av Julia Kronlid m.fl. (SD)
2021/22:4587 av Rasmus Ling m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2021/22:189 Ökad rättssäkerhet och snabbare
verkställighet i internationella familjemål
2021/22:4522 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD)

med anledning av prop. 2021/22:192 Skärpta straff för knivbrott
2021/22:4539 av Johan Forssell m.fl. (M)
2021/22:4551 av Tobias Andersson m.fl. (SD)
2021/22:4621 av Andreas Carlson m.fl. (KD)

§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 7 april

2021/22:1440 Åtgärder för att underlätta en Natoanslutning

av *Allan Widman* (L)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1441 Trafiksituationen på Ekerö till följd av Förbifart Stockholm

av *Thomas Morell* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1442 Fusk vid utbildningar

av *Alexander Ojanne* (S)
till statsrådet Johan Danielsson (S)

2021/22:1443 Krigsbrotten i Butja och Borodjanka

av *Magnus Jacobsson* (KD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1444 Hot och våld inom socialtjänsten
av *Linda Lindberg* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)
2021/22:1445 Reningsvätskan Adblue
av *Lars Beckman* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

Prot. 2021/22:96
8 april

§ 17 Kammaren åtskildes kl. 10.59.

Sammanträdet leddes av andre vice talmannen.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om återtagande av plats i riksdagen.....	1
§ 3 Anmälan om ersättare.....	1
§ 4 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 5 Meddelande om debatt med anledning av vårpropositionens avlämnande.....	1
§ 6 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 7 Anmälan om faktapromemoria	2
§ 8 Ärenden för hänvisning till utskott	3
§ 9 Svar på interpellation 2021/22:396 om skatten på drivmedel.....	3
Anf. 1 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S).....	3
Anf. 2 THOMAS MORELL (SD).....	3
Anf. 3 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S).....	4
Anf. 4 THOMAS MORELL (SD).....	5
Anf. 5 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S).....	6
Anf. 6 THOMAS MORELL (SD).....	7
Anf. 7 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S).....	7
§ 10 Svar på interpellation 2021/22:401 om beredskapsskatten	8
Anf. 8 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S).....	8
Anf. 9 NIKLAS WYKMAN (M)	8
Anf. 10 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S).....	9
Anf. 11 NIKLAS WYKMAN (M)	11
Anf. 12 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S).....	12
Anf. 13 NIKLAS WYKMAN (M)	13
Anf. 14 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S).....	13
§ 11 Svar på interpellation 2021/22:405 om flyktingar som ordnar eget boende	14
Anf. 15 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	14
Anf. 16 MARIA FERM (MP)	14
Anf. 17 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	16
Anf. 18 MARIA FERM (MP)	16
Anf. 19 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	17
Anf. 20 MARIA FERM (MP)	18
Anf. 21 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	18
§ 12 Svar på interpellation 2021/22:424 om elitsatsningar	19
Anf. 22 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	19
Anf. 23 ANGELIKA BENGTSSON (SD).....	19
Anf. 24 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	20
Anf. 25 ANGELIKA BENGTSSON (SD).....	20
Anf. 26 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	21
Anf. 27 ANGELIKA BENGTSSON (SD).....	21
Anf. 28 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	22
§ 13 Svar på interpellation 2021/22:420 om cementkrisen.....	22
Anf. 29 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S)	22

Anf. 30 MAGNUS EK (C)	23	Prot. 2021/22:96
Anf. 31 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S)	25	8 april
Anf. 32 MAGNUS EK (C)	26	
Anf. 33 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S)	27	
Anf. 34 MAGNUS EK (C)	28	
Anf. 35 Näringsminister KARL-PETTER THORWALDSSON (S)	29	
§ 14 Svar på interpellation 2021/22:422 om bidrag till islamistiska aktörer i civilsamhället	29	
Anf. 36 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S)	29	
Anf. 37 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD)	30	
Anf. 38 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S)	31	
Anf. 39 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD)	32	
Anf. 40 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S)	33	
Anf. 41 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD)	34	
Anf. 42 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S)	34	
§ 15 Bordläggning	35	
§ 16 Anmälan om frågor för skriftliga svar	36	
§ 17 Kammaren åtskildes kl. 10.59	37	